

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

~~AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział 309.482
ark 25~~

~~TAJNE~~
Egz. Nr 1

1 KONFERENCJA NAUKOWA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

(Materiały do referatu Nr 3 na temat: „Artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej w składzie korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
01989
12440
06196 5 rat.

WARSZAWA 1953

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

~~AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział 089 482
Ark 85~~

~~TAJNE~~
Egz. Nr 15

I KONFERENCJA NAUKOWA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

(Materiały do referatu Nr 3 na temat: „Artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej w składzie korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
01989
12440
06196 5 rat.

WARSZAWA 1953

Przehl. Prot. nr. 12357 Pan

1

**MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**

T A J N E

Egz. Nr.....

~~Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego~~

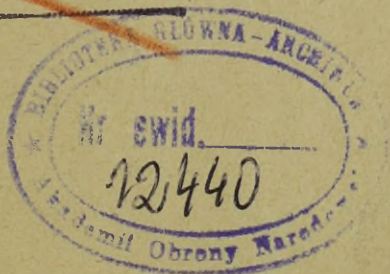
Dział.....
Nr. 06196 5101

**I KONFERENCJA NAUKOWA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO**

(Materiały do referatu Nr 3 na temat: „Artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej w składzie korpusu armijnego na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela“)

~~Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego~~

Dział.....
Nr. 074 25

W A R S Z A W A 1 9 5 3

*Wykonał Komendant Fakultetu Artylerii
płk Nowgorodski Mikołaj*

**Referat rozpatrzony i zaakceptowany przez
Radę Naukową Akademii Sztabu Generalnego**

Redaguje Kolegium Redakcyjne ASG

T R E Ś Ć

	Str.
Wstęp.	5
1. Zadania artylerii w zakresie zabezpieczenia dywizji zmechanizowanej (jako drugiego rzutu KA) w natarciu.	8
a) Zadania dywizji zmechanizowanej jako drugiego rzutu korpusu armijnego w natarciu.	
b) Ogólne zadania artylerii w celu zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej.	
c) Zadania artylerii i sposób ich wykonania:	
— podczas wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki dla dołamania głównego pasa obrony nieprzyjaciela;	
— podczas walki dywizji zmechanizowanej o przełamanie drugiego pasa obrony nieprzyjaciela:	
— z marszu,	
— po przygotowaniu w ograniczonym czasie;	
— podczas walki dywizji zmechanizowanej o opanowanie i utrzymanie rubieży zadania dnia.	
2. Niezbędne środki artyleryjskie potrzebne do zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej oraz wzmocnienie jej artylerią.	13
A. Obliczenie niezbędnego nasycenia artylerią dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej.	
B. Ustalenie środków artyleryjskich, które mogą wziąć udział w zabezpieczeniu natarcia dywizji zmechanizowanej.	
C. Wzmocnienie dywizji zmechanizowanej artylerią; podział artylerii i organizacji grup artylerii dywizji zmechanizowanej.	
3. Cechy szczególne organizacji i planowania artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej (drugiego rzutu korpusu armijnego) w okresie przygotowania natarcia:	19

Praca dowódcy i sztabu artylerii KA (DZ) w zakresie:
 — artyleryjskiego wzmocnienia DZ i organizacji grup;
 — rozpoznania artyleryjskiego i lotniczego;
 — artyleryjskiej osłony plot DZ;
 — natarcia artyleryjskiego dla zabezpieczenia natarcia DZ;
 — przesunięcia i rozwinięcia artylerii;
 — obrony ppanc DZ środkami artylerii;
 — planowania zużycia amunicji.

4. Działanie artylerii oraz dowodzenie artylerią podczas walki dywizji zmechanizowanej. 32
- a) Podczas artyleryjskiego przygotowania ataku.
  - b) Podczas wsparcia ataku (przesunięcie artylerii dywizji zmechanizowanej.
  - c) Podczas walki o dołamanie głównego pasa obrony nieprzyjaciela.
  - d) Podczas walki o przełamanie drugiego pasa obrony nieprzyjaciela oraz o opanowanie i utrzymanie rubieży zadania dnia.

Schematy

1. Schemat działania artylerii dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej (art. przygotowanie ataku).
2. Schemat działania artylerii dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej (art. wsparcie ataku DZ i art. zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony).
3. Schemat działania artylerii dla zabezpieczenia przełamania drugiego pasa obrony z marszu.
4. Schemat artyleryjskiego zabezpieczenia działania DZ (drugiego rzutu KA) w natarciu.
5. Szkic artyleryjskiej osłony plot DZ (jako drugiego rzutu KA) w natarciu.

W S T Ę P.

W Armii Radzieckiej jeszcze przed Wielką Wojną Narodową zostały określone zasady bojowego użycia artylerii w walce wojsk pancernych i zmechanizowanych oraz zasady współdziałania artylerii z czołgami.

W Wielkiej Wojnie Narodowej ZSRR zasady te znalazły praktyczny sprawdzian i zostały dalej rozwinięte.

W operacjach zaczepnych Armii Radzieckiej okresu Wielkiej Wojny Narodowej użyto związek pancernych i zmechanizowanych w skali dotychczas niespotykanej.

Wojska pancernych i zmechanizowanych, zorganizowane nie tylko w pułki i brygady, ale również w korpusy i armie pancernych, nadawały operacjom zaczepnym Armii Radzieckiej niebywały rozmach, zabezpieczały przełamanie w szybkim tempie obrony hitlerowców na całą jej głębokość, rozwijały sukces taktyczny w sukces operacyjny i wychodząc głęboko na skrzydła i tyły hitlerowców — sprzyjały okrążeniu i likwidacji okrążonych zgrupowań.

Należy stwierdzić, że do sukcesu wojsk pancernych i zmechanizowanych w znacznej mierze przyczyniła się artyleria radziecka wyposażona w pierwszorzędny sprzęt, ruchliwa, należycie zabezpieczona w amunicję i doskonale dowodzona.

Zmasowane i niespodziewane użycie artylerii pod Stalingradem zapewniło powodzenie przełamania i stworzyło warunki dla wprowadzenia w dokonane wyłomy związków pancernych i zmechanizowanych.

Wchodzące w wyłom dla rozwinięcia walki w przestrzeni operacyjnej szybkie związki pancernych i zmechanizowanych wyposażone były w artylerię etatową i artylerię wzmocnienia odwodu Naczelnego Dowództwa (w tej liczbie przeciwpancerną i przeciwlotniczą). Artyleria ta z powodzeniem zabezpieczała walkę związków pancernych i zmechanizowanych w głębi operacyjnej, w dużej mierze przyczyniła się do wykonania zadań przez nie, co w rezultacie, jak np. pod Stalingradem, doprowadziło do okrążenia 22 wyborowych dywizji hitlerowskich.

W wielkiej ofensywie zimowej 1945 r., która rozwinęła się na 1200 km. froncie od Bałtyku do Karpat, wojska pancerne i zmechanizowane odegrały również pierwszorzędą rolę. Na kierunkach uderzeń użyto związek pancerne do dołamania oporu nieprzyjaciela w taktycznej głębokości obrony, co w znacznej mierze przyspieszyło tempo natarcia oraz zabezpieczyło możliwość już na 2—3 dzień operacji rozwinięcia sukcesu taktycznego w operacyjny.

Zadania te spełniły wprowadzane w wyłom związek pancerne i zmechanizowane (korpusy, armie pancerne i zmechanizowane).

Wojska pancerne i zmechanizowane rozwijając natarcie po przełamaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela często napotykały na opór hitlerowców na pozycjach pośrednich lub na drugim pasie obrony. Opór ten pokonywano atakując nieprzyjaciela z marszu lub po przygotowaniu w ograniczonym czasie. Poważne trudności napotykało również artyleryjskie zabezpieczenie tych działań, ponieważ artyleria potrzebowała na przygotowanie więcej czasu niż inne rodzaje wojsk.

Aby osiągnąć gotowość w wypadku przygotowania ataku w ograniczonym czasie, artyleria musiała wykonać nieskomplikowane przegrupowania, dowiązać poszczególne elementy swego ugrupowania bojowego do istniejącej sieci topograficznej, scentralizować dowodzenie, zorganizować dodatkowe (uzupełniające) rozpoznanie nieprzyjaciela oraz wykonać prace związane z planowaniem ognia i postawieniem zadań bojowych. Wszystko to trzeba było zrealizować w bardzo ograniczonym czasie.

Oszczędność na czasie uzyskiwano przez zaplanowanie zawczasu, jeszcze w okresie przygotowawczym, na podstawie danych z rozpoznania — obezwładnienia siły żywej i środków ogniowych nieprzyjaciela na rubieżach pośrednich i na drugim pasie oraz przez określenie przyszłych rejonów SO artylerii i punktów obserwacyjnych.

Jednym z warunków przyspieszenia gotowości artylerii do działań w głębi obrony nieprzyjaciela było posiadanie dobrego fotoplanu, który stanowił podstawę do uzupełniającego planowania obezwładnienia siły żywej i środków ogniowych na pozycjach pośrednich i na drugim pasie, a także dla dowiązania ugrupowania bojowego artylerii.

Na szybkie osiągnięcie gotowości przez artylerię miało również duży wpływ wysłanie i rozwinięcie w odpowiednim czasie rozpoznania artyleryjskiego, otrzymanie na czas wyników tego rozpoznania i umiejętna ich ocena.

Analizując doświadczenia wielu walk, w których przełamano obronę nieprzyjaciela na rubieżach pośrednich i na drugim

paśmie — z marszu lub po przygotowaniu ataku w ograniczonym czasie — dojdziemy do wniosku, że powodzenie natarcia zależy w znacznej mierze od prawidłowego zaplanowania zabezpieczenia artyleryjskiego natarcia w okresie przygotowawczym na całą głębokość.

Dołamanie głównego pasa, wspólnie z dywizjami piechoty, i przełamanie drugiego pasa z marszu lub po przygotowaniu ataku w ograniczonym czasie — gdy atak z marszu nie miał powodzenia — jest obecnie w natarciu działaniem typowym dla dywizji zmechanizowanej korpusu armijnego.

W referacie swoim rozpatrzę właśnie artyleryjskie zabezpieczenie walki dywizji zmechanizowanej (drugiego rzutu korpusu armijnego) w natarciu.

1. ZADANIA ARTYLERII W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ (JAKO DRUGIEGO RZUTU KORPUSU ARMIJNEGO) W NATARCIU.

a) Zadania artylerii w zakresie zabezpieczenia dywizji zmechanizowanej w natarciu wynikają z zadań, jakie ma do wykonania dywizja. Dywizja zmechanizowana znajdująca się w drugim rzucie korpusu armijnego w natarciu wykonuje następujące zadania:

Zadanie bliższe — dołamanie głównego pasa obrony i opanowanie rubieży między głównym a drugim pasem, zabezpieczającej rozwinięcie powodzenia dywizji na drugi pas. Zadanie to wykonuje dywizja zmechanizowana, współdziałając z dywizjami pierwszego rzutu korpusu armijnego

Zadanie następne — opanowanie drugiego pasa obrony na całą jego głębokość z marszu (zazwyczaj) lub przełamanie drugiego pasa po przygotowaniu ataku w ograniczonym czasie.

Zadanie dnia — zwalczanie bliższych odwodów operacyjnych nieprzyjaciela i opanowanie ważnej rubieży (obiektu) na głębokość 25—30 km stwarzającej dogodne warunki do dalszego natarcia korpusu armijnego.

b) Na podstawie tych zadań można określić zadania artylerii w natarciu dywizji zmechanizowanej korpusu armijnego.

Artyleria winna zabezpieczyć:

— rozwinięcie i wprowadzenie do walki dywizji zmechanizowanej korpusu armijnego oraz dołamanie przez nią głównego pasa obrony nieprzyjaciela wspólnie z pierwszym rzutem korpusu armijnego;

— walkę dywizji zmechanizowanej między głównym pasem a drugim pasem obrony nieprzyjaciela;

— opanowanie drugiego pasa obrony z marszu;

— przełamanie drugiego pasa obrony siłami dywizji zmechanizowanej po przygotowaniu w ograniczonym czasie, jeżeli atak z marszu nie miał powodzenia;

— przełamanie drugiego pasa obrony przez dywizję zmechanizo-

waną w składzie korpusu armijnego — w wypadku, jeżeli nie udało się przełamać drugiego pasa siłami dywizji zmechanizowanej;
 — opanowanie i utrzymanie ważniejszych obiektów i rubieży w głębi taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela, podczas wykonywania zadania dnia przez dywizję zmechanizowaną.

c) Zakres zasadniczych zadań oraz sposób ich wykonania przez artylerię na korzyść dywizji zmechanizowanej, jak również ilość i rodzaj środków artyleryjskich dla ich wykonania — nie mogą być jednakowe w każdym poszczególnym wypadku.

W każdym konkretnym wypadku zakres zadań i sposób ich wykonania będą zależały od:

- struktury obrony nieprzyjaciela, jakości i ilości jego umocnień obronnych, które winny być obezwładnione lub zniszczone;
- ilości sił i środków nieprzyjaciela;
- stanu moralnego jego wojsk;
- ilości i rodzaju własnej artylerii;
- terenu;
- czasu;
- ilości posiadanej amunicji.

Zadania wykonywane przez artylerię na korzyść dywizji zmechanizowanej winna cechować szybkość wykonania, by zapewnić nacierającym oddziałom możliwość zaskoczenia nieprzyjaciela i potęgę uderzenia.

Atak dywizji zmechanizowanej na pozycję odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela winien być poprzedzony krótkim artyleryjskim przygotowaniem.

Podczas wprowadzenia do walki, dywizja zmechanizowana będzie zazwyczaj oddalona od przedniego skraju pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela o 600 — 800 m, w granicach zasięgu strzału bezwzględnego artylerii przeciwpancernej nieprzyjaciela.

Na podejście do pasa niebezpiecznego przy tempie natarcia oddziałów 2—3 km/godz. trzeba od 8—18 minut. Średnio można przyjąć 10—15 minut*).

---

*) Przy kalkulacji tego czasu wzięto pod uwagę, że artyleryjskie przygotowanie ataku pozycji odwodów dywizyjnych winno skończyć się gdy dywizja zmechanizowana podejdzie na odległość pasa niebezpiecznego, to jest około 200 m od przedniego skraju pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela.

W ciągu tego czasu winno trwać oddziaływanie ogniowe artylerii na głębokość obiektów atakowanych przez dywizję zmechanizowaną .

A zatem, przeciętny czas trwania artyleryjskiego przygotowania ataku na pozycję odwodów dywizyjnych winien wynosić 10—15 minut. Niekiedy czas ten może być nieco dłuższy, bowiem dla skutecznego obezwładnienia nieprzyjaciela na pozycji odwodów dywizyjnych należy brać również pod uwagę charakter obrony tej pozycji i stan moralny broniących jej wojsk.

Artyleryjskie przygotowanie ataku na pozycję odwodów dywizyjnych będzie polegało zazwyczaj na wykonaniu jednej lub dwu nawał ogniowych, między którymi prowadzi się powolny ogień ciągły i ogień na wprost.

Wsparcie ataku dywizji zmechanizowanej winno być wykonane z reguły metodą KZO, tj. przez kolejne obezwładnienie sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela (grupy celów) na poszczególnych rubieżach przed frontem i na skrzydłach dywizji.

Głębokość KZO nie będzie większa od głębokości atakowanego obiektu i będzie wynosić zazwyczaj 1—1,5 km, a w niektórych wypadkach do 2 km; odległość między poszczególnymi rubieżami KZO — 400 i więcej metrów (niekiedy ta odległość może być mniejsza). Ilość rubieży KZO może wynosić, przy głębokości KZO do 1,5 km, 3—5 rubieży. Jeśli przyjąć, średnie tempo natarcia 2—3 km na godzinę, to czas trwania artyleryjskiego wsparcia ataku wyniesie 30—40 minut.

A zatem artyleria winna zabezpieczyć swoim ogniem artyleryjskie przygotowanie ataku średnio w ciągu 10—15 min. oraz wykonać artyleryjskie wsparcie ataku — średnio w czasie 30—40 minut; ogólnie 40—55 minut.

Ciągłość natarcia artyleryjskiego w celu zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej będzie zapewniona w dalszym ciągu przez artyleryjskie zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela, tj. przez zawczasu przygotowany zmasowany i ześrodkowany ogień korpusnej grupy artylerii, podgrupy armijnej grupy artylerii oraz artylerii dywizji zmechanizowanej i ewentualnie części artylerii dywizyj piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego, głównie na kierunkach natarcia oddziałów dywizji zmechanizowanej i na skrzydła.

Ogień zmasowany i ześrodkowany dla zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej między głównym a drugim pasem obrony winien być przygotowany przede wszystkim przez KGA, pod-

grupę AGA i ewentualnie artylerię dywizyj piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego. Artyleria dywizji zmechanizowanej winna brać w nim jak najmniejszy udział, aby nie opóźnić jej podążania za oddziałami dywizji zmechanizowanej i rozwinięcia dla wsparcia walki o drugi pas obrony. W wypadku jeśli zajdzie tego potrzeba, poszczególne dywizjony i baterie ze składu grup artylerii dywizji zmechanizowanej będą wykonywały ogień, prowadząc go zasadniczo z obserwacji.

Działania dywizji zmechanizowanej w głębi obrony będą zabezpieczać również swym ogniem działa do strzelania na wprost oraz etatowe moździerze pułków zmechanizowanych, które posuwają się bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym pułków zmechanizowanych.

Zasadniczymi zadaniami artylerii — po przełamaniu głównego pasa obrony podczas walki dywizji zmechanizowanej między głównym a drugim pasem obrony — będą:

- artyleryjskie zabezpieczenie odparcia możliwych kontrataków (przeciwuderzeń) piechoty i czołgów nieprzyjaciela;
- artyleryjskie zabezpieczenie przełamania ewentualnych pozycji pośrednich nieprzyjaciela;
- artyleryjskie zabezpieczenie skrzydeł dywizji zmechanizowanej;
- zwalczanie (we współdziałaniu z lotnictwem) artylerii i moździerzy nieprzyjaciela;
- wzbronienie wycofania się i podejścia nieprzyjaciela z głębi.

Opanowanie przez dywizję zmechanizowaną drugiego pasa obrony z marszu planuje zawczasu korpus na podstawie uogólnionych danych z rozpoznania. Artyleria będzie zabezpieczać opanowanie z marszu drugiego pasa obrony nieprzyjaciela przez dywizję zmechanizowaną wykonując w razie potrzeby krótką nawałę ogniową częścią artylerii, a następnie wspierając atak darugiego pasa z marszu ogniami ześrodkowanymi.

Dużą rolę w tym wypadku odgrywa ogień na wprost dział, czołgów i dział pancernych oraz ogień z obserwacji poszczególnych dywizjonów i baterii.

Zadania te będzie wykonywała artyleria dywizji zmechanizowanej oraz działająca na korzyść dywizji zmechanizowanej część artylerii korpusu i armii (w miarę zasięgu sprzętu); ponadto na korzyść dywizji zmechanizowanej będzie działać lotnictwo, które w dużej mierze wzmocni i uzupełni w tym czasie ogień artylerii.

W wypadku, jeżeli z jakichkolwiek przyczyn opanowanie drugiego pasa z marszu nie będzie miało powodzenia, wówczas dywizja zmechanizowana (na rozkaz dowódcy korpusu armijnego) będzie przełamywała drugi pas obrony nieprzyjaciela na wąskim odcinku, 3—4 km, skupiając główny wysiłek na froncie do 2—3 km. Na przygotowanie ataku w tym wypadku trzeba 2—4 godz. czasu dziennego, uwzględniając konieczność zajęcia przez artylerię stanowisk ogniowych, dowiązania elementów ugrupowania bojowego artylerii, organizacji dowodzenia, ustalenia i postawienia zadań bojowych oraz organizacji i ustalenia współdziałania.

Artyleryjskie zabezpieczenie przełamania drugiego pasa obrony wykonuje się jak natarcie artyleryjskie, które w zależności od warunków walki może zawierać w sobie dwa, względnie wszystkie trzy okresy natarcia artyleryjskiego; będzie to zależało w znacznej mierze od stopnia rozbudowy poszczególnych pozycji obrony nieprzyjaciela i obsadzenia ich przez siły i środki ogniowe nieprzyjaciela oraz od stanu moralnego broniących się wojsk.

Artyleryjskie przygotowanie ataku wykonuje się w formie jednej lub dwu nawał ogniowych, z uwzględnieniem ognia dział strzelających na wprost, celem zniszczenia siły żywej, środków ogniowych, czołgów i środków technicznych. Ogólny czas trwania nawał ogniowych nie będzie zazwyczaj krótszy niż 5—10 min. i dłuższy niż 15—20 min.

Artyleryjskie wsparcie ataku będzie wykonywane z zasady systemem KZO na głębokość ugrupowania bojowego pierwszego rzutu nieprzyjaciela, to znaczy na głębokość 1—1,5 do 2 km.

Artyleryjskie zabezpieczenie walki dywizji zmechanizowanej o opanowanie i utrzymanie rubieży zadania dnia będzie wykonywane przez prowadzenie ognia na przygotowane rejony ognia zmasowanego, odcinki ognia ześrodkowanego oraz odcinki stałego ognia zaporowego; ogień prowadzi się z zasady na wezwanie czołgów i piechoty.

Etatowa artyleria i moździerze pułków zmechanizowanych przesuwać się bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym piechoty i wspierają walkę piechoty i czołgów towarzysząc im ogniem i sprzętem.

Przez cały czas walki artyleria osłania ugrupowanie bojowe dywizji zmechanizowanej przed uderzeniem lotnictwa nieprzyjaciela. Zadania mające na celu zabezpieczenie walki dywizji zmechanizowanej wykonuje artyleria we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk oraz lotnictwem.

7

2. NIEZBĘDNE ŚRODKI ARTYLERYJSKIE, POTRZEBNE DO ZABEZPIECZENIA NATARCIA DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ ORAZ WZMOCNIENIE JEJ ARTYLERIA.

A. Chcąc obliczyć ilość środków artyleryjskich potrzebnych do artyleryjskiego zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej w natarciu, należy wyjść z zakresu zadań, jakie będzie miała do wykonania artyleria w każdym konkretnym wypadku.

a) Jeżeli przyjmiemy, że najczęściej na pozycji odwodów dywizyjnych będzie bronił się pułk piechoty nieprzyjaciela (drugi rzut dywizji piechoty) wzmocniony dwoma dywizjonami artylerii*), a odcinek jego obrony będzie wynosił do 6 km, wówczas może on stworzyć następujące nasycenie środkami na 1 km frontu:

- dział przeciwpancernych — nie licząc dział przeciwpancernych 57 mm, które będą rozmieszczone w rowach — 3 (18 : 6);
- okopanych czołgów (uwzględniając etatowe czołgi pułku) — 3—4 (22 : 6);
- moździerzy — 4 (24 : 6);
- dział — 6 (36 : 6), a więc jedna bateria;
- rowów ciągłych (1 bez przerw i dwa z przerwami) o ogólnej długości 12 km, na jeden kilometr frontu — dwa kilometry rowów.

Dla jednoczesnego obezwładnienia tych środków obrony nieprzyjaciela potrzeba na 1 km odcinka przełamania następującą ilość artylerii i moździerzy:

- dla obezwładnienia siły żywej i środków ogniowych znajdujących się w rowach ciągłych pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela (średnia norma obezwładnienia rowów ciągłych — 30 m na dział (moździerz). $2000 : 30 = 67$ dział i moździerzy;
- dla obezwładnienia 3 pojedynczych dział przeciwpancernych (na każde dział trzeba dwa własne działa**) — 6 dział;

*) Do obrony pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela może być też użyty organiczny batalion czołgów dywizji piechoty. Zwalczanie baonu czołgów będzie zazwyczaj zadaniem lotnictwa, jednak artyleria może również obezwładnić te czołgi wykonując na nie nawałę ogniową w przerwie między nawałami ogniowymi na pozycję odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela.

**) Faktycznie dla zwalczania każdego dział nieprzyjaciela ogniem z zakrytych SO trzeba 4 własne działa. Jednakże biorąc pod uwagę, że część pojedynczych dział nieprzyjaciela będzie zwalczana ogniem: na wprost, można przyjąć średnio, że do zwalczania jednego dział nieprzyjaciela trzeba dwa własne działa.

- dla obezwładnienia 3—4 okopanych czołgów (na każdy czołg — do baterii) — 6—16 dział,
- dla obezwładnienia 4 moździerzy nieprzyjaciela (półtora — dwukrotna przewaga) — 6—8 dział,
- dla obezwładnienia jednej baterii artylerii nieprzyjaciela — trzy baterie własne, czyli 12 dział.

Razem trzeba średnio do 100 i więcej dział i moździerzy na 1 km odcinka przełamania.

W wypadku, jeżeli nieprzyjaciel zorganizuje na pozycji odwodów dywizyjnych obronę opartą na systemie plutonowych punktów oporu, punkty te będzie się obezwładniać wychodząc z założenia, że każdy plutonowy punkt oporu może mieć szerokość do 300 m, głębokość do 200 m, czyli może zajmować powierzchnię do 6 ha.

Przyjmując średnio 1 działo dla obezwładnienia 0,5 ha — dla obezwładnienia plutonowego punktu oporu trzeba 12 dział, czyli jeden dywizjon.

Jeżeli pułk piechoty nieprzyjaciela będzie bronił się na froncie do 6 km — na jednym kilometrze frontu trzeba będzie obezwładnić 4,5 punktu oporu, co wymaga 54 dział i moździerzy; oprócz tego dla obezwładnienia pojedynczych dział, okopanych czołgów, baterii artylerii i moździerzy konieczne jest (jak obliczono wyżej) posiadanie 30 — 42 dział i moździerzy. Zatem ogólnie dla obezwładnienia nieprzyjaciela trzeba w tym wypadku 80 i więcej dział i moździerzy.

Z powyższego wynika, że dla artyleryjskiego zabezpieczenia obezwładnienia obrony nieprzyjaciela na pozycji odwodów dywizyjnych podczas wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej trzeba średnio — w wypadku gdy nieprzyjaciel zorganizuje obronę opartą o system rowów ciągłych i łączących — do 100 i więcej dział i moździerzy, natomiast w wypadku, gdy nieprzyjaciel zorganizuje obronę opartą na systemie plutonowych punktów oporu — 80 i więcej dział i moździerzy na 1 km frontu.

b) W wypadku przełamywania drugiego pasa obrony przez dywizję zmechanizowaną z marszu, potrzeby w zakresie artylerii będą zależały w każdym konkretnym wypadku przede wszystkim od ilości, rodzaju i stanu moralnego wojsk nieprzyjaciela broniących drugiego pasa i struktury obrony nieprzyjaciela na drugim pasie ze względu na to, że istnieje cały szereg możliwości obsadzenia drugiego pasa przez nieprzyjaciela (załogi bezpieczeństwa, lekki pułk rozpoznawczy, część dywizji pancernej lub dywizji piechoty — w wypadku jeśli nieprzyjaciel główne siły swego rzutu użył do wykonania kontrataku itd); ilość zadań, jakie będzie miała do wykonania artyleria, będzie w każdym wypadku inna, różna więc bę-

dzie ilość artylerii potrzebnej dla wykonania tych zadań. W przeciętnych warunkach artyleria dywizji zmechanizowanej we współdziałaniu z lotnictwem winna te zadania wykonać.

c) Przy przełamaniu drugiego pasa obrony siłami dywizji zmechanizowanej po przygotowaniu w ograniczonym czasie (gdy nie udało się opanować go z marszu), przełamanie będzie wykonane na odcinku o szerokości 3—4 km, przy czym główny wysiłek skupiony będzie na odcinku nie szerszym niż 2—3 km.

W wypadku, jeśli batalion piechoty zmotoryzowanej nieprzyjaciela będzie zajmował obronę na odcinku 2 km, artyleria będzie musiała obezwładnić jednocześnie 6 plutonowych punktów oporu nieprzyjaciela na 1 km frontu — na pierwszej pozycji, na co trzeba 6 dywizjonów, czyli 72 działa. (Przyjęto, że moździerze i pojedyncze czołgi nieprzyjaciela będą obezwładniane w punktach oporu i część z nich będzie zwalczana ogniem na wprost).

Ponadto artyleria będzie musiała zwalczać artylerię nieprzyjaciela, przy czym zadanie to będzie wykonywać we współdziałaniu z lotnictwem. Zakładając, że dla obrony drugiego pasa będzie użyta artyleria organiczna jednej dywizji oraz około połowy korpusnej grupy taktycznej nieprzyjaciela, razem $72 + 24 = 96$ luf czyli 16 baterii ($96 : 6 = 16$), oraz przyjmując, że połowę (8) baterii będzie obezwładniać lotnictwo, do obezwładnienia przez artylerię pozostaną 2 baterie ($8 : 4$) na 1 km frontu. Dla wykonania tego zadania trzeba użyć własne 2 dywizjony, czyli 24 działa.

Ogółem trzeba będzie do 100 i więcej dział na jeden kilometr frontu, uwzględniając, iż część zadań w zakresie zwalczania nieprzyjaciela, a szczególnie jego artylerii i odwodów, będzie wykonywać lotnictwo we współdziałaniu z artylerią.

Reasumując, dla artyleryjskiego zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej trzeba 80 — 100 i więcej dział i moździerzy, dla artyleryjskiego zabezpieczenia przełamania drugiego pasa na wąskim odcinku przez dywizję zmechanizowaną po przygotowaniu w ograniczonym czasie — do 100 i więcej dział i moździerzy na 1 km odcinka przełamania.

B. Po obliczeniu niezbędnego nasycenia artylerią potrzebnego dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej przejdziemy do ustalenia ilości artylerii, która może zabezpieczyć walkę dywizji zmechanizowanej w poszczególnych jej etapach.

a) Artyleryjskie zabezpieczenie wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej wykonuje większość artylerii korpusu armijnego oraz część artylerii ze szczebla armii; organizacją i wykonaniem kieruje dowódca artylerii korpusu.

W artyleryjskim zabezpieczeniu wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej przeciętnie może wziąć udział następująca ilość artylerii do ognia pośredniego z podgrupy AGA, KGA i dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu:

podgrupa AGA — 4—6 dywizjonów = 48 — 72 lufy; KGA — 6 dywizjonów = 72 lufy z artylerii dywizji piechoty pierwszego rzutu dywizji — 8—12 dywizjonów = 96—144 luf*). Razem 216 — 288 luf.

Dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej, przyjmując odcinek przełamania 3—4 km i średnie nasycenie artylerią 100 luf na km frontu, trzeba 300—400 luf, a zatem dla uzyskania tej ilości luf trzeba będzie użyć też artylerię dywizji zmechanizowanej:**)

DGA dywizji zmechanizowanej	— 2—3 dywizjony	— 24—36 luf,
dwie PGA pułków zmechanizowanych		
pierwszego rzutu	— 4—6 dywizjonów	— 48—72 lufy,
PGA pułku drugiego rzutu	— —2 dywizjony	— 24 lufy,
	Razem:	96—132 lufy.

Ogółem w artyleryjskim zabezpieczeniu wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki może wziąć udział przeciętnie (216 — 288) + (96 — 132) = 312—420 luf, co da nasycenie (312—420 luf); (3—4 km) = około 100 luf na km frontu, potrzebnych dla zabezpieczenia przełamania przez dywizję zmechanizowaną pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela.

W wypadku, jeśli z artylerii ze szczebla korpusu, armii lub z artylerii dywizji piechoty pierwszego rzutu może wziąć udział mniejsza ilość dywizjonów, względnie jeżeli jest wymagane większe nasycenie artylerią dla zabezpieczenia dołamania głównego pasa obrony przez dywizję zmechanizowaną, można użyć dla wykonania ogni zaplanowanych moździerze pułków zmechanizowanych pierwszego rzutu w ilości 84 moździerzy. (Nie liczone moździerze batalionów zmotoryzowanych znajdujących się w drugim rzucie).

b) W wypadku przełamania drugiego pasa obrony nieprzyjaciela z marszu, udział w walce będzie brała przede wszystkim artyleria

---

*) Obliczając ilość artylerii z dywizji piechoty pierwszego rzutu, jaka może zabezpieczyć wprowadzenie do walki DZ, wzięto pod uwagę, że przeciętnie dywizja piechoty będzie posiadała 12-15 dywizjonów, a więc dwie dywizje 27 dywizjonów. Z nich 8 będzie podporządkowane bataliom pierwszego rzutu, a 1/3 — 1/2 będzie w ruchu, a zatem tylko część tej artylerii będzie mogła zabezpieczyć walkę o dołamanie głównego pasa obrony.

**) Zagadnienie wzmocnienia dywizji zmechanizowanej artylerią będzie my omawiać w dalszej części tego rozdziału.

do ognia na wprost i moździerze pułków zmechanizowanych pierwszego rzutu oraz poszczególne baterie, ewentualnie dywizjony ze składu grup artylerii w miarę gotowości.

Oprócz tego na korzyść dywizji zmechanizowanej może działać część artylerii z KGA, AGA i ewentualnie dywizji piechoty pierwszego rzutu w miarę zasięgu sprzętu.

c) Podczas przełamywania drugiego pasa obrony nieprzyjaciela przez dywizję zmechanizowaną po przygotowaniu w ograniczonym czasie może wziąć udział z dywizji zmechanizowanej:

— moździerze trzech pułków zmechanizowanych	—	153
— artyleria i moździerze ze składu grup artylerii dywizji zmechanizowanej		— 96—132

razem: 249 — 285 luf.

Ponieważ przy przeciętnym nasyceniu 100 luf na jeden kilometr frontu i szerokości odcinka przełamania 3—4 km potrzeba 300—400 luf, brakuje $(300-400) - (249-285) = 51 - 115$ luf dla otrzymania potrzebnego nasycenia. Tę ilość artylerii uzyskuje się przez użycie odpowiedniej ilości dywizjonów ze składu KGA, podgrupy AGA i ewentualnie artylerii ze składu dywizji piechoty pierwszego rzutu — w zależności od położenia.

W każdym konkretnym wypadku skład artylerii korpusu, używanej dla wykonania różnego rodzaju zadań mających na celu artyleryjskie zabezpieczenie działań dywizji zmechanizowanej, ustala i planuje zawczasu dowódca korpusu armijnego.

Dowódca artylerii korpusu armijnego winien w swoich zarządzeniach określić, jaka artyleria zostanie użyta dla zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej oraz jakie zadania będzie wykonywała na jej korzyść.

C. Wzmocnienie dywizji zmechanizowanej artylerią będzie zależało od:

- zadania, jakie otrzymała dywizja zmechanizowana;
- stanu i rozmieszczenia taktycznych i operacyjnych odwodów nieprzyjaciela;
- położenia i charakteru rubieży i pozycji obrony nieprzyjaciela;
- charakteru działań nieprzyjaciela, jego stanu ilościowego i jakościowego;
- stanu moralnego wojsk nieprzyjaciela;
- charakteru terenu i kierunku zagrożenia przez czołgi nieprzyjaciela;
- sąsiadów, ich oddalenia i zadań przez nich wykonywanych;
- ilości i rodzaju etatowej artylerii dywizji zmechanizowanej;
- ilości i rodzaju artylerii wzmocnienia korpusu armijnego.

W celu zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej, trzeba stworzyć PGA dla dwóch pułków pierwszego rzutu dywizji zmechanizowanej w składzie 2—3 dywizjony, PGA pułku drugiego rzutu (2 dywizjony) i DGA — 3—4 dywizjony; zatem ogólnie dla dywizji zmechanizowanej potrzeba 9—12 dywizjonów. Wobec tego, że dywizja zmechanizowana ma w swym składzie etatowym 5 dywizjonów, należy jej przydzielić 4—7 dywizjonów, czyli około 1—2 pułków artylerii. Artylerię tę należy przydzielić do dywizji zmechanizowanej jeszcze przed rozpoczęciem walki, celem utworzenia grup artylerii w dywizji zmechanizowanej.

Podczas Wielkiej Wojny Narodowej — zawsze, gdzie tylko pozwalały na to warunki — dążono do scentralizowanego użycia artylerii. Zasada centralizacji wyraża się między innymi w utworzeniu grup artylerii, dających możliwość najszybszego wykonania ześrodkowanego i zmasowanego ognia artylerii w walce.

Organizacja grup winna odpowiadać w każdym wypadku zadaniom bojowym, warunkom terenowym oraz zaspakając potrzeby w zakresie dowodzenia artylerią w czasie walki, ciągłego wsparcia dywizji zmechanizowanej i ciągłego współdziałania.

Grupy organizuje się w okresie przygotowania natarcia. Tworzy się pułkowe grupy artylerii dla pułków pierwszego rzutu i pułku drugiego rzutu oraz DGA. W wypadku, jeśli dywizja zmechanizowana otrzymała dostateczną ilość artylerii, można zorganizować pułkową grupę artylerii także dla pułku czołgów; w przeciwnym wypadku należy podporządkować temu pułkowi w czasie walki artylerię ze składu PGA pułków zmechanizowanych lub dywizyjnej grupy artylerii, w zależności od położenia. Ponadto organizuje się artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji zmechanizowanej i podgrupę korpuśnej artylerii przeciwlotniczej (dla dywizji zmechanizowanej).

Skład poszczególnych grup (jeśli chodzi o rodzaj sprzętu) zależy od ilości i rodzaju środków artyleryjskich, ugrupowania bojowego i zadań dywizji zmechanizowanych. W skład pułkowych grup mogą wchodzić dywizjony moździerzy i dywizjony haubic oraz (jeśli jest odpowiednia ilość artylerii raketowej) dywizjony artylerii raketowej.

Dywizyjna grupa będzie składała się zazwyczaj z dywizjonów haubic i artylerii raketowej. Jeśli dywizja zmechanizowana dysponuje ciężką artylerią, wejdzie ona z reguły w skład dywizyjnej grupy artylerii.

Grupy artylerii organizuje się zarówno z artylerii i moździerzy organicznych jak i artylerii i moździerzy przydzielonych do dywizji

zmechanizowanej. Artylerii pułkowej i batalionowej nie włącza się do składu grup.

W skład pułkowej grupy artylerii wchodzi artyleria i moździerze przydzielone do pułku zmechanizowanego; dywizyjną grupę artylerii tworzy się dla wzmocnienia ognia pułkowych grup artylerii i zmasowania ognia na korzyść walki dywizji zmechanizowanej.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji zmechanizowanej tworzy się z artylerii przeciwpancernej przydzielonej do dywizji zmechanizowanej; zazwyczaj dywizja zmechanizowana otrzyma jeden papanc. W wypadku, jeśli do dywizji zmechanizowanej nie przydzielili się artylerii przeciwpancernej, dywizja zmechanizowana winna utworzyć artyleryjski odwód przeciwpancerny kosztem etatowych środków cpczap dywizji zmechanizowanej, włączając do artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego — jeden batalion dział pancernych.

Podgrupę korpuśnej grupy artylerii przeciwlotniczej dla dywizji zmechanizowanej tworzy się z etatowego paplot mk dywizji zmechanizowanej i ze środków wzmocnienia; dywizja zmechanizowana zostanie wzmocniona zawyczaj jednym paplot.

Jeśli korpus armijny posiada odpowiednią ilość artylerii przeciwpancernej i artylerii przeciwlotniczej, wzmacnia on dywizję zmechanizowaną artylerią przeciwpancerną i artylerią przeciwlotniczą jeszcze przed rozpoczęciem natarcia; w przeciwnym wypadku środki te zostaną podporządkowane dywizji zmechanizowanej już w toku walki ze środków wzmocnienia dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego. Zazwyczaj zmiana podporządkowania następuje po opanowaniu pozycji odwodów dywizyjnych głównego pasa obrony nieprzyjaciela; należy jednak podkreślić, że planowanie zmiany podporządkowania i organizację współdziałania przeprowadza się jeszcze w okresie przygotowania natarcia.

3. CECHY SZCZEGÓLNE ORGANIZACJI I PLANOWANIA ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA NATARCIA DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ (DRUGIEGO RZUTU KORPUSU ARMIJNEGO) W OKRESIE PRZYGOTOWANIA NATARCIA.

Organizacja i planowanie artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej jako drugiego rzutu korpusu armijnego posiada szereg cech szczególnych; wpływają na to następujące czynniki:

— dywizja zmechanizowana jest związkiem szybkim, którego wprowadzenie do walki ma dać w wyniku poważny wzrost tempa natarcia korpusu armijnego;

— dywizja zmechanizowana wchodzi do walki w okresie, kiedy najsilniejszy opór nieprzyjaciela w głównym pasie został już załamany;

— dywizja zmechanizowana musi się rozwijać w terenie świeżo zdobytym przez dywizję pierwszego rzutu, a sytuację, która zaistnieje w momencie wprowadzenia jej do walki, nie zawsze uda się trafnie przewidzieć;

— dywizja zmechanizowana po dołamaniu głównego pasa obrony wspólnie z dywizjami pierwszego rzutu w jak najszybszym tempie powinna przebić się do jego drugiego pasa i przełamać go z marszu;

— ze względu na wysokie tempo natarcia dywizji zmechanizowanej będzie ona bardzo często walczyć w pewnym oddaleniu od pozostałych sił korpusu armijnego, a więc i od większości jego artylerii.

W związku z powyższym, artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej musi być tak organizowane i planowane, aby:

— umożliwić dywizji zmechanizowanej dołamanie głównego pasa bez potrzeby rozwijania wszystkich jej sił oraz jak najwcześniejsze przejście do pościgu w kierunku drugiego pasa bez straty czasu na zwijanie jej środków wsparcia ogniowego;

— zapewnić planowe wsparcie ogniowe oddziałów dywizji zmechanizowanej w czasie walki między głównym a drugim pasem obrony, przy możliwie jak najmniejszym wykorzystaniu ognia artylerii dywizji zmechanizowanej, przez co zapewni się najlepsze warunki dla przełamania przez dywizję zmechanizowaną drugiego pasa z marszu;

— zapewnić odpowiednią, niezbędną siłę ognia przy przełamywaniu przez dywizję zmechanizowaną drugiego pasa z marszu, względnie po przygotowaniu w ograniczonym czasie;

— przez cały czas natarcia silnie zabezpieczać skrzydła dywizji zmechanizowanej.

Organizacja i planowanie artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej jako drugiego rzutu korpusu armijnego jest obowiązkiem dowódcy i sztabu artylerii korpusu armijnego. Wypływa to z czynników, które wymienione zostały powyżej.

Artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej, jako drugiego rzutu korpusu armijnego, jest składową częścią natarcia artyleryjskiego korpusu, bowiem od momentu wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki wszystkie siły korpusu armijnego są bezpośrednio zaangażowane w walce i wymagają

odpowiedniego artyleryjskiego zabezpieczenia. Artyleryjskie zabezpieczenie natarcia dywizji zmechanizowanej należy więc traktować w ścisłym powiązaniu z artyleryjskim zabezpieczeniem natarcia korpusu armijnego jako całością.

Organizacja i planowanie artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej, jako drugiego rzutu korpusu armijnego, obejmuje następujące główne zagadnienia:

- artyleryjskie wzmocnienie dywizji zmechanizowanej i organizację grup;
- artyleryjsko-lotnicze rozpoznanie dla potrzeb artylerii zabezpieczającej natarcie dywizji zmechanizowanej;
- artyleryjską osłonę plot dywizji zmechanizowanej w rejonie wyczekiwania, w toku przemarszu z rejonu wyczekiwania do rubieży wprowadzenia do walki i w czasie walki dywizji zmechanizowanej;
- natarcie artyleryjskie — w zakresie zabezpieczenia działań dywizji zmechanizowanej;
- przesunięcie i rozwinięcie grup artylerii dywizji zmechanizowanej dla zabezpieczenia wejścia do walki dywizji i w toku jej walki;
- obrona ppanc dywizji zmechanizowanej środkami artylerii;
- dowodzenie artylerią zabezpieczającą natarcie dywizji zmechanizowanej;
- zabezpieczenie w amunicję.

Powyższe zagadnienia są rozwiązywane przez dowódcę i sztab artylerii korpusu armijnego jako część ogólnego planu użycia artylerii w natarciu korpusu i znajduje odbicie już w referacie dowódcy artylerii korpusu armijnego.

Rozwiązanie tych zagadnień musi być poprzedzone analizą zadania i oceną położenia przeprowadzoną z punktu widzenia artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej. Podstawą do pracy dowódcy i sztabu artylerii korpusu armijnego będą:

- zadania korpusu armijnego i decyzja dowódcy korpusu armijnego,
- zadania dywizji zmechanizowanej,
- rozkaz bojowy, względnie zarządzenia dowódcy artylerii armii,
- dane z rozpoznania.

Dowódca korpusu, zatwierdzając (po wniesieniu ewentualnych poprawek) propozycje dowódcy artylerii korpusu armijnego w zakresie artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia korpusu, stwarza faktycznie podstawy do wprowadzenia w życie decyzji odnośnie użycia artylerii i organizacji jej działania, w tym i dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej.

Zagadnienie wzmocnienia artylerią dywizji zmechanizowanej zostanie rozwiązane w analogiczny sposób jak w stosunku do dywizji piechoty pierwszego rzutu. Artyleryjskie środki przydzielone do dywizji zmechanizowanej zostaną określone w rozkazie dowódcy korpusu armijnego i dowódcy artylerii korpusu.

W wypadku, gdy część środków wzmocnienia dywizji zmechanizowanej ma być jej podporządkowana dopiero w toku walki, w rozkazie dowódcy artylerii korpusu armijnego musi zostać szczegółowo określone:

- w jakim momencie (wg. sytuacji taktycznej) zostanie dokonane podporządkowanie;
- w jakim rejonie ma się ześrodkować dany oddział artylerii w celu podporządkowania się dywizji zmechanizowanej;
- kiedy ma się zameldować u dowódcy artylerii dywizji zmechanizowanej dowódca oddziału artylerii, który ma być podporządkowany w toku walki.

Dowódca artylerii i sztab artylerii korpusu armijnego planując zmianę podporządkowania artylerii na korzyść dywizji zmechanizowanej winni uwzględnić szereg czynników, z których najważniejszymi są:

- zmiany podporządkowania części artylerii na korzyść dywizji zmechanizowanej należy z reguły dokonywać kosztem dywizji piechoty pierwszego rzutu;
- należy przewidywać odebranie części artylerii z tej dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego, która zgodnie z przewidywaną sytuacją na polu walki, w momencie dokonywania zmiany podporządkowania, będzie odgrywała w korpusie stosunkowo mniejszą rolę;
- pod żadnym warunkiem nie wolno podporządkować artylerii ppanc z tej dywizji piechoty pierwszego rzutu, na którą może wyjść kontratak dywizji pancernej nieprzyjaciela;
- oddział artylerii, który ma być podporządkowany dywizji zmechanizowanej w toku walki, winien w całości wchodzić w skład jednego elementu ugrupowania bojowego (grupy, AOPpanc);
- o zmianie podporządkowania na polu walki winni być zawiadomieni, jeszcze w okresie przygotowawczym:
  - dowódca dywizji piechoty, do którego dany oddział artylerii został przydzielony w okresie przygotowawczym;
  - dowódca dywizji zmechanizowanej i dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej;
  - dowódca oddziału artylerii, który podlega zmianie podporządkowania.

Dowódca korpusu armijnego winien ustalić szczegółowo skład taktycznych grup artylerii dywizji zmechanizowanej. Wiąże się to z zasadą wykorzystania zorganizowanych grup artylerii dywizji zmechanizowanej na okres artyleryjskiego przygotowania ataku, w ramach DGA dywizji piechoty pierwszego rzutu i KGA.

Poszczególne grupy artylerii dywizji zmechanizowanej występują w takim wypadku jako artyleria wsparcia i konkretny ich skład musi zostać określony w rozkazie bojowym dowódcy korpusu armijnego. Jak wynika z powyższego, zagadnienie organizacji grup dywizji zmechanizowanej musi być w pełni rozwiązane na szczeblu korpusu armijnego, do momentu stawiania zadań przez dowódcę korpusu.

Rozpoznanie artyleryjskie i lotnicze dla potrzeb artylerii zabezpieczającej natarcie dywizji zmechanizowanej będzie wykonywane zgodnie z planem rozpoznania sztabu korpusu armijnego i sztabu artylerii korpusu. Celem tego rozpoznania będzie:

- ustalenie:
  - systemu obrony pozycji odwodów dywizyjnych;
  - rozmieszczenia odwodów (drugich rzutów), szczególnie Dpanc nieprzyjaciela;
  - rozbudowy pozycji pośrednich, względnie oddzielnych punktów oporu między pasami oraz stopnia ich obsadzenia;
  - rozbudowy i systemu obrony drugiego pasa obrony nieprzyjaciela na całą jej głębokość.
- wykonanie fotoplanów rejonu obejmującego:
  - rejon nowych SO artylerii zabezpieczającej wprowadzenie do walki dywizji zmechanizowanej, rubież wprowadzenia jej do walki i pozycję odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela;
  - drugi pas łącznie z rubieżą rozwinięcia artylerii zabezpieczającej przełamanie.

Jak z powyższego wynika, rozpoznanie dla potrzeb artylerii zabezpieczającej natarcie dywizji zmechanizowanej charakteryzuje to, że w zasadzie może być wykonane w okresie przygotowawczym tylko przy wykorzystaniu lotnictwa; taki poważny czynnik rozpoznania jak obserwacja z PO nie może wchodzić w rachubę.

Ze względu na to, że planowanie ogniowe artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej wykonuje się w ramach planu natarcia artyleryjskiego korpusu armijnego, dane z rozpoznania, o których mowa była wyżej, winny być dostarczone jednocześnie z pozostałymi danymi, niezbędnymi dla planowania natarcia artyleryjskiego korpusu.

Na okres natarcia, plan rozpoznania sztabu artylerii korpusu armijnego winien przewidywać zadania w celu systematycznego uaktualniania danych ustalonych w okresie przygotowawczym. W tym okresie artyleria zabezpieczająca natarcie dywizji zmechanizowanej będzie już mogła szeroko wykorzystywać dane z rozpoznania przy pomocy obserwacji naziemnej.

Organizacja i planowanie artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej dywizji zmechanizowanej obejmuje osłonę dywizji zmechanizowanej:

- w rejonie wyczekiwania;
- w czasie przemarszu z rejonu wyczekiwania do rubieży wprowadzenia do walki i na samej rubieży;
- w toku walki dywizji zmechanizowanej.

Dywizja zmechanizowana w rejonie wyczekiwania swoimi najważniejszymi elementami będzie zajmowała zwykle powierzchnię około 20 km kw. Ze względu na to, że rejon wyczekiwania znajduje się za rubieżą rozwinięcia pierwszego rzutu korpusu armijnego, która jest z reguły silnie osłaniana z powietrza oraz ze względu na możliwość skrytego rozmieszczenia oddziałów dywizji zmechanizowanej, należy przyjąć, że gęstość 2—3 dział na 1 km kw. osłanianej powierzchni (w tym jedno dział SK) wystarczy dla skutecznej osłony dywizji. W ten sposób dla osłony dywizji zmechanizowanej w rejonie wyczekiwania należy dysponować około 40—60, średnio 50 działami. Uwzględniając 30 dział MK organicznych dywizji zmechanizowanej, dla zorganizowania odpowiednio silnej podgrupy artylerii przeciwlotniczej należy dodatkowo wydzielić minimalnie jeden pułk średnio-kalibrowy ($30 + 16 = 46$ dział).

Planując rozmieszczenie podgrupy artylerii przeciwlotniczej dywizji zmechanizowanej, szczególnie jej pułku średniokalibrowego, sztab artylerii korpusu armijnego winien uwzględnić konieczność powiązania ogniowego z artylerią przeciwlotniczą osłaniającą pierwszy rzut korpusu, a także jak najlepsze warunki osłony wymarszu kolumn dywizji zmechanizowanej z rejonu wyczekiwania.

Organizacja artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej kolumn dywizji zmechanizowanej w toku przemarszu z rejonu wyczekiwania do rubieży wejścia do walki i w toku rozwijania się jest zagadnieniem złożonym. Kolumny dywizji zmechanizowanej, jak gdyby wtłaczają się w ugrupowanie bojowe pierwszego rzutu korpusu armijnego i dlatego nie można osłony dywizji oderwać od osłony całego korpusu.

Dywizja zmechanizowana w czasie marszu w kolumnach i w toku rozwijania się do walki jest szczególnie wrażliwa na uderzenie

lotnictwa nieprzyjaciela i dlatego na całej trasie przemarszu winna być czynna silna osłona przeciwlotnicza.

Organizacja i planowanie tej osłony w okresie przygotowawczym przez dowódcę i sztab artylerii korpusu armijnego polega na: — takim rozmieszczeniu KGA Plot, szczególnie jej średniokalibrowego sprzętu, aby zapewnić wykonanie nad marszrutami ciągłego kilkuwarstwowego ognia artylerii przeciwlotniczej na pułapach niskich, średnich i wysokich;

— takim planowaniu przesunięć podgrup dywizyjnych, aby główna masa artylerii przeciwlotniczej korpusu armijnego, w czasie zbliżania się kolumn dywizji zmechanizowanej do rubieży wprowadzenia do walki, była skupiona na kierunku działania dywizji.

Centralne planowanie przesunięć podgrup, wynikające z samej istoty wykorzystania artylerii przeciwlotniczej w walce, sprzyja zapewnieniu szczególnie silnej osłony dywizji zmechanizowanej w okresie jej rozwijania się do walki, kiedy na rubieży wprowadzenia do walki dywizji następuje ogromne zagęszczenie sił żywych i techniki bojowej.

Odnosnie podgrupy dywizji zmechanizowanej, sztab artylerii planuje wyłącznie przesunięcie sprzętu średniokalibrowego, gdyż artyleria przeciwlotnicza małokalibrowa będzie się posuwała w kolumnach marszowych dywizji zmechanizowanej bateriami (plutonami), zgodnie z decyzją dowódcy dywizji w gotowości do bezpośredniej osłony kolumn przed uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela działającego na niskich pułapach.

W okresie przemarszu dywizji zmechanizowanej z rejonu oczekiwania do rubieży wprowadzenia do walki szczególną rolę odgrywa współdziałanie artylerii przeciwlotniczej z lotnictwem myśliwskim oplot. Elementy tego współdziałania (sygnały, znaki umówione) zostaną z reguły ustalone na szczeblach operacyjnych; obowiązkiem sztabu artylerii korpusu armijnego jest dopilnowanie, aby zostały one doprowadzone do oddziałów artylerii przeciwlotniczej. Tym ostatnim zagadnieniem zajmuje się bezpośrednio dowódca i sztab KGAPlot w oparciu o zarządzenie zastępcy dowódcy armii do spraw artylerii przeciwlotniczej.

Na czas wykonywania przez dywizję zmechanizowaną zadań bojowych, do zadania dnia włącznie, scentralizowanie planowania artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej dywizji zmechanizowanej przez sztab artylerii korpusu armijnego będzie dotyczyło tylko dwóch momentów: ataku drugiego pasa siłami korpusu armijnego po przygotowaniu w ograniczonym czasie oraz walki o utrzymanie rubieży osiągniętej w wyniku wykonania zadania dnia. Na pozostałe okresy walki dywizji zmechanizowanej artyleryjską osłonę

przeciwlotniczą planuje sztab artylerii dywizji. W wyniku organizacji i planowania artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej tak w sztabie artylerii korpusu armijnego jak i dywizji zmechanizowanej opracowuje się następujące dokumenty:

- plan artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej ze szkicem;
- plan przesunięć artylerii przeciwlotniczej;
- zarządzenie do organizacji artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej.

Plan artyleryjskiej osłony przeciwlotniczej oraz szkic osłony przeciwlotniczej są dokumentami wewnętrznymi sztabu i będą wykorzystane przez wydział operacyjny korpusu armijnego (dywizji zmechanizowanej) przy sporządzeniu planu obrony przeciwlotniczej; sztab artylerii korpusu armijnego (dywizji zmechanizowanej) sporządza na podstawie tych dokumentów zarządzenie, które przesyła podwładnym.

P l a n o w a n i e o g n i o w e dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej jest podstawowym zagadnieniem artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji. Wykonywane jest ono przez sztab artylerii korpusu armijnego, przy tym z reguły przy udziale sztabu artylerii dywizji zmechanizowanej.

Planowanie ogniowe zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej znajduje odzwierciedlenie w planie natarcia artyleryjskiego korpusu armijnego; szkic ognia artylerii korpusu dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji wykonuje się jako oddzielny dokument.

Podstawę do planowania ogniowego stanowią:

- decyzja dowódcy korpusu armijnego i zadania postawione dywizji zmechanizowanej,
- wyciąg z planu natarcia artyleryjskiego armii,
- zadania dowódcy korpusu armijnego dla artylerii,
- dane z rozpoznania obrony nieprzyjaciela, szczególnie na pozycji odwodów dywizyjnych i na drugim pasie;
- możliwości ogniowe artylerii w związku z dopuszczalnym zużyciem amunicji.

Planowanie ogniowe dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej ma szereg cech szczególnych, wynikających z samego charakteru działania dywizji zmechanizowanej, z tego, że wszystkie zaplanowane ognie będą dotyczyły dopiero trzeciego okresu natarcia artyleryjskiego korpusu armijnego.

Oto ważniejsze z tych cech:

- przy planowaniu obezwładnienia sił żywych i środków ogniowych na pozycji odwodów dywizyjnych, na ewentualnej pozycji pośredniej i na drugim pasie — należy stosować głębokość odcinków 150—200 m; jest to umotywowane trudnością zapewnienia takiej

dokładności ognia jak przy obezwładnieniu pierwszej pozycji;
 — znacznie niższy przydział amunicji na trzeci okres natarcia artyleryjskiego, aniżeli na każdy z okresów poprzednich, spowoduje często ograniczenie powierzchni odcinków KZO do czterech ha; jednak nie wyklucza to możliwości planowania odcinków KZO o powierzchni 6 ha;

— zadania ogniowe dotyczące nawały ogniowej przy wprowadzeniu do walki dywizji zmechanizowanej należy w pierwszej kolejności przydzielać KGA i artylerii dywizji pierwszego rzutu, a dopiero w ostatniej kolejności artylerii dywizji zmechanizowanej;

— do wykonania KZO dla wsparcia ataku pozycji odwodów dywizyjnych nie należy włączać artylerii dywizji zmechanizowanej;

— zadania ogniowe w zakresie wykonywania ogni zmasowanych oraz ogni ześrodkowanych dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej w terenie między pierwszym i drugim pasem należy tylko w wypadkach najbardziej niezbędnych przydzielać artylerii dywizji zmechanizowanej; jest to spowodowane faktem, że artyleria dywizji zmechanizowanej winna po przełamaniu pozycji odwodów dywizyjnych niezwłocznie podążać za oddziałami tak, że do wykonania planowanego ognia między pasami musiałaby się rozwijać; w tych warunkach planowy ogień mógłby być wykonany nie wcześniej niż pół godziny od momentu otrzymania rozkazu, a ponadto nastąpiłoby poważne opóźnienie podejścia artylerii pod drugi pas dla zabezpieczenia przełamania go z marszu;

— dla wykonania nawały ogniowej poprzedzającej atak z marszu drugiego pasa obrony nieprzyjaciela należy przydzielić ogień wyłącznie podgrupie AGA, KGA i ewentualnie DGA dywizji piechoty, z tym jednak, że należy brać pod uwagę tylko tę artylerię, która zgodnie z przewidywanym planem walki będzie zawczasu rozwinięta; obserwatorzy tej artylerii muszą być skierowani do czołowych oddziałów dywizji zmechanizowanej; dla wykonania zadań w ramach ogni zmasowanych i ześrodkowanych w głębi drugiego pasa, których wykonanie aktualne będzie w czasie nie krótszym aniżeli 30 minut od początku ataku z marszu, można i należy wyznaczyć artylerię dywizji zmechanizowanej;

— ze względu na szerokie wykorzystywanie działania lotnictwa na korzyść dywizji zmechanizowanej podział i uzgodnienie zadań ogniowych między artylerią i lotnictwem nabiera przy planowaniu szczególnego znaczenia. Poza tymi cechami szczególnymi, planowanie ogniowe dla zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej nie będzie odbiegało od ogólnych zasad.

Reasumując, zgodnie z zadaniami, jakie stoją przed dywizją zmechanizowaną, w planie natarcia artyleryjskiego korpusu armij-

nego i załączonym do niego szkicu ognia powinny być ujęte następujące zadania ogniowe:

— Na czas wykonania zadania bliższego przez dywizję zmechanizowaną:

— nawała ogniowa na pozycję odwodów dywizyjnych obrony nieprzyjaciela;

— KZO na głębokość 1—1,5—2 km;

— ognie zmasowane i ześrodkowane w celu torowania drogi oddziałom dywizji zmechanizowanej do drugiego pasa, odpierania kontrataków (przeciwuderzeń) odwodów nieprzyjaciela i osłony skrzydeł dywizji.

— Na czas wykonania zadania następnego dywizji zmechanizowanej:

— dla zabezpieczenia wykonania ataku z marszu drugiego pasa:

— nawała ogniowa na ważne obiekty obrony drugiego pasa,

— ognie zmasowane i ześrodkowane w głębi drugiego pasa;

— dla zabezpieczenia wykonania ataku drugiego pasa po przygotowaniu w ograniczonym czasie:

— nawała ogniowa na całą głębokość drugiego pasa,

— KZO na głębokość 1—1,5—2 km,

ognie zmasowane i ześrodkowane w głębi drugiego pasa.

— Na czas wykonania zadania dnia:

— ognie zmasowane i ześrodkowane dla odpierania kontrataków (przeciwuderzeń) i dla obezwładnienia oddzielnych ośrodków oporu;

— system ogni obronnych dla zabezpieczenia utrzymania opowanej, rubieży zadania dnia.

Wszystkie powyższe zadania podzielone są w planie natarcia artyleryjskiego między wykonawców do szczebla dywizji, KGA (i AGA) włącznie. Najważniejsze ZO w systemie ogni ześrodkowanych i pancernych przydziela się dwu i więcej wykonawcom.

Planowanie ogniowe w sztabie artylerii dywizji zmechanizowanej polega w zasadzie na podziale zadań ogniowych między PGA i DGA oraz na doplanowaniu dodatkowych zadań ogniowych na podstawie szczegółowych zadań dowódcy dywizji zmechanizowanej.

Planowanie przez sztab artylerii korpusu armijnego przesunięć artylerii w ramach zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej obejmuje:

— wyznaczenie rejonów SO i dróg przemarszu dla artylerii, która ma zabezpieczyć z nowych SO wprowadzenie do walki dywizji zmechanizowanej;

- ustalenie początku i kolejności przesunięć tej artylerii oraz określenie terminu gotowości artylerii na nowych SO w stosunku do „G”;
- ustalenie rejonu SO dla KGA na całą głębokość zadania dnia korpusu armijnego oraz rejonu SO dla artylerii dywizji zmechanizowanej i dywizji piechoty pierwszego rzutu przy przełamaniu drugiego pasa po przygotowaniu w ograniczonym czasie oraz po wykonaniu zadania dnia;
- ustalenie drogi dla przesunięcia KGA.

Powyższe dane zawarte będą w planie przesunięć artylerii korpusu armijnego, który będzie charakteryzowało to, że przesunięcie artylerii dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej będzie rozpracowane bardzo szczegółowo.

Oprócz planu sporządza się zwykle szkic przesunięć. Sztab artylerii dywizji zmechanizowanej planuje przesunięcia artylerii na podstawie wyciągu z planu otrzymanego ze sztabu artylerii korpusu armijnego. Przesunięcie artylerii dywizji zmechanizowanej w celu pierwszego rozwinięcia rozpracowane jest ściśle według wyciągu z planu przesunięć artylerii korpusu armijnego, dalsze przesunięcia sztab artylerii dywizji zmechanizowanej planuje samodzielnie, na podstawie wytycznych dowódcy artylerii dywizji. Myślą przewodnią tego planowania winno być zapewnienie rozwinięcia jak największej części artylerii dla zabezpieczenia ataku drugiego pasa z marszu.

Obrona przeciwpancerna dywizji zmechanizowanej środkami artylerii. Na szczeblu korpusu armijnego artyleryjska obrona ppanc dywizji zmechanizowanej w natarciu nie może być wyłączona jako oddzielne zagadnienie; jest ona częścią składową obrony ppanc korpusu armijnego. W zakresie artyleryjskiej obrony przeciwpancernej dowódca korpusu winien ustalić kierunki zagrożenia przez broń pancerną nieprzyjaciela, określić zadania dotyczące wzbronięcia kontrataków i ustalić kierunki działania i rubież rozwinięcia dla AOPpanc korpusu armijnego.

Dowódca korpusu armijnego pobierając decyzję odnośnie tego zagadnienia wysłuchuje zazwyczaj propozycji dowódcy artylerii korpusu. Sztab artylerii korpusu armijnego, na podstawie zadań dowódcy korpusu i wytycznych dowódcy artylerii korpusu, planuje ognie dla wzbronięcia kontrataków, w tym i kontrataków DPanc nieprzyjaciela, oraz sporządza szkic i plan manewru AOPpanc korpusu armijnego.

Ze względu na to, że rubież dla AOPpanc korpusu armijnego planuje się zasadniczo dla odparcia kontrataków (przeciwuderzeń)

odwodów od korpusu nieprzyjaciela w zwyż w praktyce zmechanizowanej dywizji posuwa się za pierwszym jej rzutem na kierunku zagrożonego skrzydła; zwykle planuje się dla niego 3—5 rubieży,

Na szczelbu dywizji zmechanizowanej organizacja i planowanie artyleryjskiej obrony ppanc przebiega analogicznie, z tym, że sztab artylerii dywizji opiera się na elementach planowania sztabu artylerii korpusu armijnego.

AOPppanc dywizji zmechanizowanej w ugrupowaniu marszowym dywizji posuwa się za pierwszym jej rzutem na kierunku zagrożonego skrzydła zwykle planuje się dla niego 3—5 rubieży z których:

- 1 za zagrożonym skrzydłem na rubieży wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki;
- 1—2 między pasami;
- 1—2 na drugim pasie obrony nieprzyjaciela;

Planowanie zużycia amunicji jest w ramach organizowania i planowania artyleryjskiego zabezpieczenia natarcia dywizji zmechanizowanej zagadnieniem podstawowym. Metoda kalkulacji zużycia amunicji dla artylerii dywizji zmechanizowanej jest następująca: zgodnie z podstawową zasadą kalkulacji zużycia amunicji na podstawie sprzętu 122 mm haubic należy, biorąc pod uwagę omawiane zadanie artylerii dywizji zmechanizowanej w ramach artyleryjskiego zabezpieczenia jej natarcia, ustalić w przybliżeniu, jakie zadania ogniowe może w ciągu natarcia dywizji zmechanizowanej wykonać poszczególne dywizjon 122 mm hb.

W przybliżeniu będą to następujące zadania ogniowe:

- a) W toku nawały ogniowej poprzedzającej wejście do walki dywizji zmechanizowanej — nawała ogniowa na cel o powierzchni 4—6 ha w ciągu 10—15 min.
- b) W czasie walki dywizji zmechanizowanej między pasami (średnio na jeden dywizjon) — jedno ześrodkowanie ogniowe 5—10 minutowe oraz do jednego SOZ.
- c) W toku przełamywania drugiego pasa z marszu — przeważnie ognie z obserwacji oraz częściowo ognie planowe — w sumie nawał ogniowych 10—20 min. na powierzchnię od 4—6 ha.
- d) W wypadku przełamywania drugiego pasa po przygotowaniu w ograniczonym czasie:
  - 2—3 pięciominutowe nawały ogniowe w artyleryjskim przygotowaniu;
  - 10—15 minut nawał ogniowych w toku KZO.

e) W toku opanowywania, a następnie utrzymywania rubieży lub obiektu w taktycznej głębokości obrony podczas wykonywania przez dywizję zmechanizowaną zadania dnia:

— 2—3 nawały ogniowe 5-cio minutowe oraz do jednego SOZ.

Przyjmując, zgodnie z Instrukcją Strzelania Artylerii, zużycie amunicji w toku nawały ogniowej 5 pocisków na 1 ha i minutę oraz przy wykonywaniu SOZ — 96 pocisków na dywizjon, można ustalić następujące taktyczne normy zużycia amunicji w jednostkach ognia:

— 5-cio minutowa nawała ogniowa na cel o powierzchni: 4—6 ha — 0,1 do 0,15 jo

— SOZ — 0,1 jo.

W ten sposób przeciętne zużycie amunicji dywizjonu haubic 122 mm dywizji zmechanizowanej wyniesie:

— w toku wykonywania zadania bliższego przez dywizję zmechanizowaną — 0,4 do 0,65, średnio 0,5 jo;

— w toku wykonywania zadania następnego przy powodzeniu ataku z marszu — 0,2—0,6, średnio 0,4 jo;

— w toku wykonywania zadania dnia — 0,3—0,55, średnio 0,4 jo;

— w wypadku ataku drugiego pasa po przygotowaniu w ograniczonym czasie, gdy atak z marszu nie miał powodzenia, trzeba będzie zużyć dodatkową ilość amunicji — 0,4—0,9, średnio 0,65 jo.

Tak więc **ś r e d n i e** zużycie amunicji przez artylerię dywizji zmechanizowanej od momentu wejścia dywizji zmechanizowanej do walki do wykonania zadania dnia wyniesie:

— przy powodzeniu ataku z marszu drugiego pasa — 1,3 jo.

— przy konieczności powtarzania ataku drugiego pasa po przygotowaniu w ograniczonym czasie do 2 jo.

Te ilości amunicji są naturalnie orientacyjne, zbliżone do rzeczywistych potrzeb, jakie mogą powstać w konkretnych warunkach.

W wyciągu z planu natarcia artyleryjskiego armii dla korpusu armijnego określone będzie na poszczególne okresy natarcia artyleryjskiego dopuszczalne zużycie amunicji na działą (moździerz), bez względu na to, czy wchodzi ono w skład dywizji piechoty pierwszego rzutu, czy też dywizji zmechanizowanej. Zwykle zużycie amunicji na pierwszy dzień walki wyniesie do 3 jo.

Zadaniem dowódcy artylerii korpusu armijnego, w ramach organizacji zabezpieczenia w amunicję, będzie przede wszystkim zaproponowanie dowódcy korpusu dopuszczalnego zużycia amunicji przez artylerię poszczególnych dywizji i KGA. W przeciętnych warunkach dla korpusu armijnego nacierającego na ważnym kierunku

ku ustalone przez dowódcę armii zużycie amunicji wyniesie w jo korpuśnych:

- na artyleryjskie przygotowanie do 1 jo;
- na artyleryjskie wsparcie ataku 1,2 do 1,3 jo;
- na artyleryjskie zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela — 0,7 do 0,8 jo;

Określając dopuszczalne zużycie amunicji dla dywizji zmechanizowanej, dowódca artylerii korpusu armijnego nie może sztywno wykorzystać norm podanych przez dowódcę armii, gdyż cyfry te dla dywizji, która walczy tylko w trzecim okresie natarcia artyleryjskiego, byłyby nierealne.

Artyleria dywizji zmechanizowanej nie jest wykorzystywana w okresie artyleryjskiego wsparcia ataku i dlatego dla uzyskania odpowiedniej ilości amunicji, niezbędnej na czas walki dywizji, należy przewidzianą dla niej na ten okres amunicję wykorzystać w okresie trzecim. W ten sposób zwykle uzyska się do dwóch jo dla artylerii dywizji zmechanizowanej.

4. DZIAŁANIE ARTYLERII ORAZ DOWODZENIE ARTYLERIĄ PODCZAS WALKI DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ.

a) W okresie artyleryjskiego przygotowania ataku, grupy artylerii dywizji zmechanizowanej używa się, zgodnie z decyzją dowódcy korpusu armijnego, na zamierzonym kierunku wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki.

Pułkowe grupy artylerii dywizji zmechanizowanej używa się zazwyczaj w składzie dywizyjnej grupy artylerii dywizji piechoty, w której pasie natarcia ma być wprowadzona do walki dywizja zmechanizowana, zaś dywizyjną grupę artylerii dywizji zmechanizowanej — w składzie korpuśnej grupy artylerii. Artyleria dywizji zmechanizowanej wykonuje ogień zgodnie z planem dowódcy artylerii dywizji piechoty, względnie dowódcy korpuśnej grupy artylerii. W niektórych wypadkach można użyć częściowo artylerię dywizji zmechanizowanej i w drugim okresie artyleryjskiego natarcia dla prowadzenia ognia na bliższe odcinki KZO, mając jednak na uwadze, by nie używać jej dłużej niż 20—25 minut po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania ataku.

Artyleria dywizji zmechanizowanej, używana do artyleryjskiego przygotowania i niekiedy wsparcia ataku, zużywa amunicję specjalnie przeznaczoną do tego celu przez dowódcę artylerii korpusu armijnego.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji zmechanizowanej (w wypadku, gdy został zorganizowany przed rozpoczęciem natar-

cia) powinien wziąć udział w artyleryjskim przygotowaniu ataku, przy czym może on być rozmieszczony na SO w rejonie SO dywizyjnej grupy artylerii dywizji pierwszego rzutu, względnie KGA i będzie wykonywał ognie zaplanowane przez dowódcę korpusnej grupy artylerii.

Artyleria przeciwlotnicza dywizji zmechanizowanej osłania ugrupowanie bojowe dywizji zmechanizowanej w rejonie wyczekiwania. Rejony stanowisk ogniowych artylerii dywizji zmechanizowanej, która bierze udział w artyleryjskim przygotowaniu ataku, są osłaniane przez tę artylerię ze składu KGAPlot, która osłania dywizję piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego.

b) P o z a k o ń c z e n i u a r t y l e r y j s k i e g o p r z y g o t o w a n i a a t a k u, artyleria dywizji zmechanizowanej przygotowuje się do przesunięcia i zajęcia uprzednio zaplanowanych nowych stanowisk ogniowych, aby z chwilą osiągnięcia przez dywizję zmechanizowaną rubieży wprowadzenia do walki, artyleria dywizji zmechanizowanej mogła wspierać walkę dywizji zmechanizowanej z nowych stanowisk ogniowych.

Po rozpoczęciu natarcia przez dywizję piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego, podjazdy artyleryjskie dywizji zmechanizowanej winny posuwać się bezpośrednio za pierwszym rzutem dywizji piechoty, aby zawczasu wybrać stanowiska ogniowe i punkty obserwacyjne w nakazanych rejonach; stanowiska ogniowe będą rozmieszczone zazwyczaj w rejonie pozycji odwodów pułkowych nieprzyjaciela, a punkty obserwacyjne — w rejonie rubieży rozwinięcia dywizji zmechanizowanej.

Artyleria dywizji zmechanizowanej po wykonaniu zadań ogniowych, jakie otrzymała na czas artyleryjskiego przygotowania ataku, zwija stanowiska ogniowe i rozpoczyna przesunięcie. Poszczególne dywizjony posuwają się za nacierającymi wojskami po z góry określonych marszrutach w takiej odległości, by nie ponosić strat od ognia ciężkiej broni maszynowej i dział strzelających na wprost, a jednocześnie, by móc jak najszybciej zająć wznaczone rejony SO i osiągnąć gotowość do otwarcia ognia.

Artyleria i moździerze PGA pułków zmechanizowanych pierwszego rzutu zajmują SO w pasie wprowadzenia do walki pułków zmechanizowanych, zaś PGA pułku drugiego rzutu na kierunku wprowadzenia do walki tego pułku (na głównym kierunku uderzenia dywizji zmechanizowanej); dywizyjną grupę artylerii rozmieszcza się w pasie wprowadzenia dywizji zmechanizowanej do walki, z reguły na głównym kierunku uderzenia dywizji zmechanizowanej.

Organiczne moździerze pułków zmechanizowanych posuwają się w kolumnach poszczególnych pułków zmechanizowanych, przy

czym winny one być tak rozmieszczone w kolumnach, aby mogły rozwinąć się w rejonie rubieży wprowadzenia do walki i zabezpieczyć wprowadzenie do walki dywizji zmechanizowanej.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji zmechanizowanej posuwa się za pierwszym jej rzutem w gotowości do rozwinięcia się w rejonie rubieży wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej; rozwija się on w celu zabezpieczenia działań bojowych dywizji podczas wprowadzenia jej do walk i odparcia możliwych kontrataków czołgów nieprzyjaciela.

Przejście dywizji zmechanizowanej z rejonu wyczekiwania do rubieży wprowadzenia do walki osłania podgrupa KGA Plot dywizji oraz część artylerii przeciwlotniczej z systemu artyleryjskiej OPlot korpusu armijnego.

W pierwszym rzucie dywizji zmechanizowanej, czyli w dwóch pułkach zmechanizowanych, będzie posuwał się zwykle etatowy pułk artylerii przeciwlotniczej dywizji, przy czym poszczególne baterie pułku artylerii przeciwlotniczej posuwają się w kolumnach pułków zmechanizowanych, co stwarza warunki dla otwarcia ognia w odpowiednim czasie i odparcia uderzenia szturmowych i nurkujących samolotów nieprzyjaciela.

W wypadku jeśli do składu podgrupy artylerii przeciwlotniczej został włączony przed rozpoczęciem natarcia jeszcze jeden pułk artylerii przeciwlotniczej, pułk ten osłania drugi rzut dywizji zmechanizowanej oraz sztab dywizji. Jeśli pułkiem tym jest organiczny pułk artylerii przeciwlotniczej korpusu armijnego, to baterie średniokalibrowe tego pułku osłaniają też i pierwszy rzut dywizji. Czołowe baterie artylerii przeciwlotniczej dywizji zmechanizowanej rozwijają się w rejonie wprowadzenia do walki dywizji, nie dalej niż 500 m od tej rubieży. Wprowadzenie dywizji zmechanizowanej do walki osłania całość systemu OPlot korpusu armijnego.

c) P o d c z a s w a l k i o p o z y c j ę o d w o d ó w d y w i z y j n y c h n i e p r z y j a c i e l a, artyleria dywizji zmechanizowanej bierze udział tylko w artyleryjskim przygotowaniu ataku.

W tym okresie walki dowodzi się grupami artylerii przez radio; natomiast łączność dowódcy artylerii dywizji zmechanizowanej z artylerią, która zabezpiecza wprowadzenie do walki dywizji zmechanizowanej (korpuśna grupa artylerii, podgrupa armijnej grupy artylerii) utrzymuje się przez przedstawicieli tych grup, którzy winni znajdować się ze swoimi radiostacjami na punkcie obserwacyjnym dowódcy dywizji zmechanizowanej.

Artyleria dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego, używa do artyleryjskiego zabezpieczenia wprowadzenia do

walki dywizji zmechanizowanej (zasadniczo z dywizyjnej grupy artylerii), wysyła zawczasu swoich przedstawicieli na punkty obserwacyjne dowódców pułkowych grup artylerii pułków zmechanizowanych pierwszego rzutu dywizji zmechanizowanej; w ten sposób uzyskuje się najpełniejsze i najlepsze współdziałanie.

Po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania ataku pozycji odwodów dywizyjnych, artyleria dywizji zmechanizowanej przygotowuje się do przesunięcia w ślad za dywizją, wysyłając swoje podjazdy przednie jednocześnie z pododdziałami rozpoznawczymi dywizji.

Wsparcie ataku dywizji zmechanizowanej oraz zabezpieczenie jej podejścia do drugiego pasa obrony nieprzyjaciela wykonują: korpuśna grupa artylerii, podgrupa armijnej grupy artylerii, oraz nego.

Dywizja zmechanizowana wydziela dla korpuśnej grupy artylerii i podgrupy armijnej grupy artylerii czołgi z radiostacjami. Czasem kierowanie ogniem wykonuje się ze specjalnie do tego celu przeznaczonych ruchomych pancernych artyleryjskich punktów obserwacyjnych (jeżeli takie punkty obserwacyjne są przewidziane etatem). KGA i AGA dysponują samolotami korygowania ognia artylerii. Samoloty te ustalają położenie celów nieobserwowanych z naziemnych PO i kierują ogniem artylerii do tych celów. Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji zmechanizowanej przesuwa się za jej pierwszym rzutem w gotowości do wykonania manewru w kierunku zagrożonego w danej chwili skrzydła dywizji. W miarę potrzeby, artyleryjski odwód przeciwpancerny rozwija się na ważnych rubieżach i obiektach opanowanych przez dywizję zmechanizowaną, w celu ich umocnienia i utrzymania.

Artyleria przeciwlotnicza dywizji zmechanizowanej posuwa się w ugrupowaniu bojowym oddziałów (artyleria małokalibrowa), względnie przesuwa się skokami zajmując kolejno SO (artyleria średniokalibrowa), w gotowości do odparcia uderzenia szturmujących i nurkujących samolotów nieprzyjaciela. Zadania swe wykonuje artyleria przeciwlotnicza we współdziałaniu z lotnictwem. Szczególnie ważne jest zagadnienie współdziałania z lotnictwem osłony dywizji zmechanizowanej podczas przełamywania poszczególnych pozycji obrony nieprzyjaciela i odpierania kontrataków czy też przeciwuderzeń nieprzyjaciela, który może rzucić do akcji przeciw dywizji zmechanizowanej stosunkowo duże siły lotnictwa.

d) D y w i z j a z m e c h a n i z o w a n a k o n t y n u j e r u c h w k i e r u n k u d r u g i e g o p a s a o b r o n y n i e p r z y j a c i e l a w y s y ł a j a c n a p r z ó d p o d o d d z i a ł y r o z p o z n a w c z e i p r z y s p r z y j a j a c y c h o k o l i c z n o ś c i a c h z m a r s z u o p a n o w u j e

— we współdziałaniu z oddziałami wydzielonymi dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego — drugi pas obrony nieprzyjaciela, całkowicie lub częściowo.

Artyleria i moździerze pułków zmechanizowanych przesuwają się bezpośrednio w ugrupowaniu bojowym oddziałów i pododdziałów dywizji zmechanizowanej. Z chwilą zawiązania walki o drugi pas obrony przez rozpoznawcze i czołowe pododdziały dywizji zmechanizowanej, artyleria i moździerze pułków zmechanizowanych rozwijają się w ugrupowaniu bojowym oddziałów i pododdziałów, które wspierają, poczem silnym, niespodziewanym ogniem na wprost, ogniem moździerzy, czołgów i dział pancernych zabezpieczają opanowanie z marszu drugiego pasa obrony.

Dywizjony z pułkowych grup artylerii i dywizyjnej grupy artylerii rozwijają się w razie potrzeby również do walki, na ogół podobnie jak w boju spotkaniowym; artyleria rozpoczyna działać w miarę gotowości poszczególnych pododdziałów do otwarcia ognia; stanowiska ogniowe znajdują się blisko punktów obserwacyjnych. Ogień otwiera się z inicjatywy oficerów artylerii, względnie według zawczasu określonych zadań, które konkretyzuje się stosownie do położenia na polu walki. Należy wziąć pod uwagę, że na przesunięcie dywizjonu artylerii na odległość 5—6 km (z dowiązaniem elementów ugrupowania bojowego wg fotoplanu) trzeba od 1—1,5 godz., a dla grupy artylerii na odległość — 5—6 km (z dowiązaniem elementów ugrupowania bojowego) 2—2,5 godziny; zatem podczas artyleryjskiego zabezpieczenia opanowania drugiego pasa obrony nieprzyjaciela z marszu, artyleria nie osiągnie pełnej gotowości i będzie mogła prowadzić ogień tylko poszczególnymi bateriami i dywizjonami.

Z tego wynika, że w wykonaniu artyleryjskiego przygotowania ataku mogą wziąć udział: działa strzelające na wprost, moździerze pododdziałów piechoty zmechanizowanej oraz poszczególne baterie i dywizjony artylerii i moździerzy ze składu PGA i DGA; trzeba też uwzględnić, iż na poszczególne odcinki drugiego pasa obrony nieprzyjaciela powinna prowadzić zaplanowany ogień część korpusnej grupy armii, podgrupy armijnej grupy artylerii oraz część DGA dywizji pierwszego rzutu korpusu armijnego.

Poszczególne dowódcy artylerii winni znajdować się przy dowódcach oddziałów (pododdziałów) zmechanizowanych i wykonywać postawione przez nich zadania. Ze względu na warunki czasu, artyleria będzie stosować jak najprostsze metody przygotowania ognia.

Dowodzenie artylerią stopniowo centralizuje się: dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej dowodzi artylerią ze swego punktu

obserwacyjnego, na którym (lub w pobliżu którego) winni znajdować się przedstawiciele korpuśnej i armijnej grupy artylerii; artyleria wykonuje zadania na korzyść walczących pułków lub całej dywizji zmechanizowanej prowadząc ześrodkowany i zmasowany ogień na obronę nieprzyjaciela.

W wypadku przełamania drugiego pasa obrony nieprzyjaciela siłami dywizji zmechanizowanej po przygotowaniu w ograniczonym czasie dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej i sztab artylerii dywizji zmechanizowanej:

- organizują (jeśli zajdzie potrzeba) nieskomplikowane przegrupowanie artylerii w celu skupienia środków artyleryjskich dywizji zmechanizowanej dla utworzenia odpowiedniego nasycenia na odcinku przełamania;
- opierając się na danych z rozpoznania uzyskanych w rezultacie walki, wykonują w krótkim czasie (tj w czasie nakazanym przez dowódcę dywizji zmechanizowanej) prace związane z planowaniem i przekazują zadania wykonawcom;
- organizują artyleryjską osłonę przeciwlotniczą;
- organizują dowodzenie artylerią.

Pracę swoją dowódca i sztab artylerii dywizji zmechanizowanej opierają na:

- zarządzeniu dowódcy artylerii korpusu armijnego;
- decyzji dowódcy dywizji zmechanizowanej;
- posiadanych danych o położeniu;
- danych z rozpoznania.

W pracy dotyczącej organizacji i planowania artyleryjskiego zabezpieczenia przełamania przez dywizję zmechanizowaną drugiego pasa obrony nieprzyjaciela po przygotowaniu w ograniczonym czasie, dużą pomoc stanowią dla dowódcy i sztabu artylerii dywizji zmechanizowanej dokumenty, które zostały opracowane jeszcze w okresie przygotowawczym do natarcia (mapa kierowania ogniem, plan natarcia artyleryjskiego, rozkazy i zarządzenia).

Dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej ustala w terenie zaplanowane i postawione orientacyjnie w okresie przygotowawczym zadania. Zadania te doprowadza się do wykonawców albo przez wyjazd dowódcy artylerii i poszczególnych oficerów sztabu artylerii dywizji zmechanizowanej na punkty obserwacyjne dowódców grup, albo też dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej wzywa na swój punkt obserwacyjny dowódców grup i tam stawia im zadanie. Rozkaz dowódcy artylerii dywizji zmechanizowanej i jego praca w za-

kresie rozkazodawstwa powinny być krótkie; dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej winien ze względu na brak czasu położyć szczególny nacisk na pozostawienie jak największej ilości czasu podwładnym.

Ustne rozkazy i zarządzenia dowódcy artylerii dywizji zmechanizowanej opracowuje sztab artylerii dywizji w formie dokumentów bojowych i wysyła je do sztabów grup artylerii.

Dokumenty bojowe są opracowywane najczęściej w formie szkiców z legendą i dotyczą uzupełnień i zmian w zakresie planowania działania artylerii wykonanego w okresie przygotowania natarcia.

Zasadniczymi dokumentami dla postawienia zadań są dokumenty robocze dotyczące podziału zadań pomiędzy grupy artylerii, ale podstawę wszystkiego stanowić będzie mapa kierowania ogniem oraz plan natarcia artyleryjskiego. Organizowanie i planowanie działania artylerii należy wykonać w krótkim czasie; planowanie, postawienie zadań poszczególnym grupom; nieskomplikowane przegrupowanie i pełna gotowość artylerii do zabezpieczenia przełamania — winny być wykonane w ciągu 2—4 godzin czasu dziennego.

Podczas walki dywizji zmechanizowanej o przełamanie drugiego pasa obrony nieprzyjaciela, dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej znajdując się na PO dowódcy dywizji zmechanizowanej kieruje ogniem artylerii, skupiając główną masę jej ognia na głównym kierunku uderzenia dywizji zmechanizowanej.

Dowódca i sztab artylerii dywizji zmechanizowanej winni też w tym czasie skontrolować przesunięcia artylerii dywizji zmechanizowanej, aby po przełamaniu drugiego pasa artyleria nie pozostawała w tyle za oddziałami i mogła skutecznie wesprzeć działanie dywizji zmechanizowanej, mające na celu opanowanie i utrzymanie rubieży zadania dnia. Dowódca artylerii dywizji zmechanizowanej winien również zarządzić i skontrolować podporządkowanie artylerii oddziałowi wydzielonemu dywizji zmechanizowanej.

Po przełamaniu drugiego pasa obrony nieprzyjaciela artyleria dywizji zmechanizowanej posuwa się w ugrupowaniu bojowym oddziałów, w razie potrzeby rozwija się i zabezpiecza swym ogniem walkę celem przełamania oporu nieprzyjaciela i odparcia jego kontrataków (przeciwuderzeń).

Po opanowaniu przez dywizję zmechanizowaną rubieży zadania dnia, dowódca i sztab artylerii dywizji zmechanizowanej organizują system ognia artylerii mający na celu zabezpieczenie utrzymania tej rubieży i wsparcie dalszych działań własnych wojsk.

* * *

Działania dywizji zmechanizowanej, jako drugiego rzutu korpusu armijnego, w natarciu cechują: szybkie tempo natarcia, częsta i szybka zmiana sytuacji bojowej, częste stosowanie manewru oraz pewna samodzielność.

Z powyższego wynikają następujące wnioski dotyczące artyleryjskiego zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej w natarciu:

1) Dywizja zmechanizowana musi być wzmocniona artylerią, która posuwając się w ugrupowaniu bojowym dywizji zmechanizowanej zabezpiecza jej działanie; wzmocnienie dywizji zmechanizowanej w natarciu może wynosić średnio: pułk — dwa pułki artylerii do ognia pośredniego, około pułku artylerii przeciwpancernej i około pułku artylerii przeciwlotniczej.

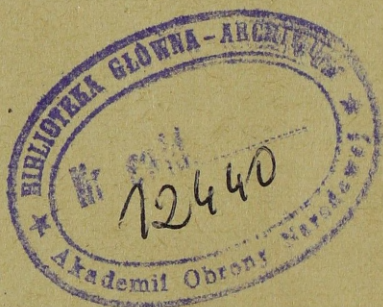
2) W okresie przygotowawczym należy starannie planować ogień dla zabezpieczenia walki dywizji zmechanizowanej tak, by w czasie walki można było jak najszybciej wykonać zmasowany i ześrodkowany ogień na zgrupowanie nieprzyjaciela, które mogłoby zahamować natarcie dywizji zmechanizowanej.

3) Duże znaczenie dla artyleryjskiego zabezpieczenia dywizji zmechanizowanej posiada sprawne przesunięcie artylerii: w okresie przygotowawczym trzeba dokładnie zaplanować przesunięcia artylerii, a w czasie walki kontrolować je.

W przeciwnym wypadku ilość artylerii, która winna zabezpieczyć działanie dywizji zmechanizowanej, może ulegać zmniejszeniu, co z kolei może odbić się niekorzystnie na działaniach dywizji zmechanizowanej.

4) Organizacja dowodzenia artylerią winna być dostosowana do potrzeb walki dywizji zmechanizowanej; głównym środkiem łączności jest radio.

5) Należy zwrócić szczególną uwagę na organizację i utrzymanie współdziałania artylerii z oddziałami, których działania ona zabezpiecza, współdziałanie wewnątrz artylerii (artylerii dywizji zmechanizowanej z korpuśną grupą artylerii, podgrupą armijnej grupy artylerii, artylerią dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu armijnego), oraz współdziałanie z innymi rodzajami wojsk, szczególnie z lotnictwem.

Odbito 250 egz.

Egz. Nr 1 — 250 Bibl. Tajna

Wyk. płk. Nowgorodski

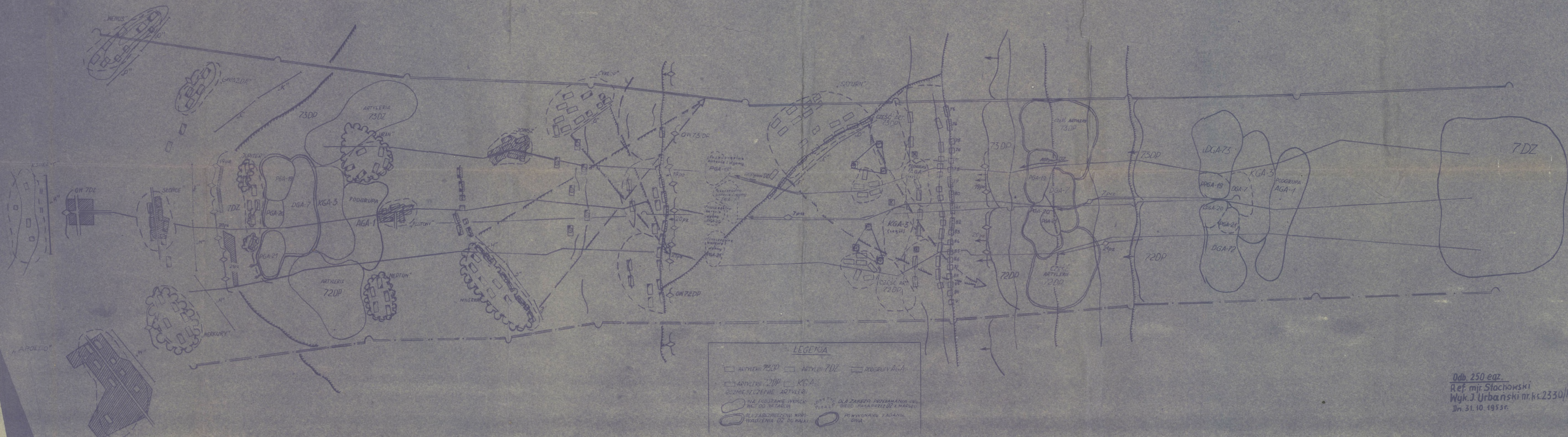
Druk. szer. Tomaszewski

Nr ks. 1343/Wyszk.

Dnia 29.10.53 r.

SCHEMAT ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA DZIAŁANIA DZ (drugiego rzutu KA) W NATARCIU.

TAJNE
Egz. Nr. ....
Nr. ks. /Wyszk.

LEGENDA

- ARTYLERIA 73DP □ ARTYLERIA 72DP □ PODGRUPA AGA
- ARTYLERIA 70DP □ KGA-1
- NA PODSTAWIE WYŚCIEKÓW WZGLĘDNYCH DO NATARCIU
- DLA ZABEZPIECZENIA PRZECIWOZŁOŻENIA DZIAŁAŃ DZ DO WALKI
- DLA ZABEZPIECZENIA WPROWADZENIA DZ DO WALKI
- DLA ZABEZPIECZENIA PRZECIWOZŁOŻENIA DZIAŁAŃ DZ DO WALKI
- DLA ZABEZPIECZENIA PRZECIWOZŁOŻENIA DZIAŁAŃ DZ DO WALKI

Odb. 250 egz.
Ref. mjr. Stachowski
Wyk. J. Urbanowski nr. ks. 2330/hresl.
Dn. 31.10.1953r.

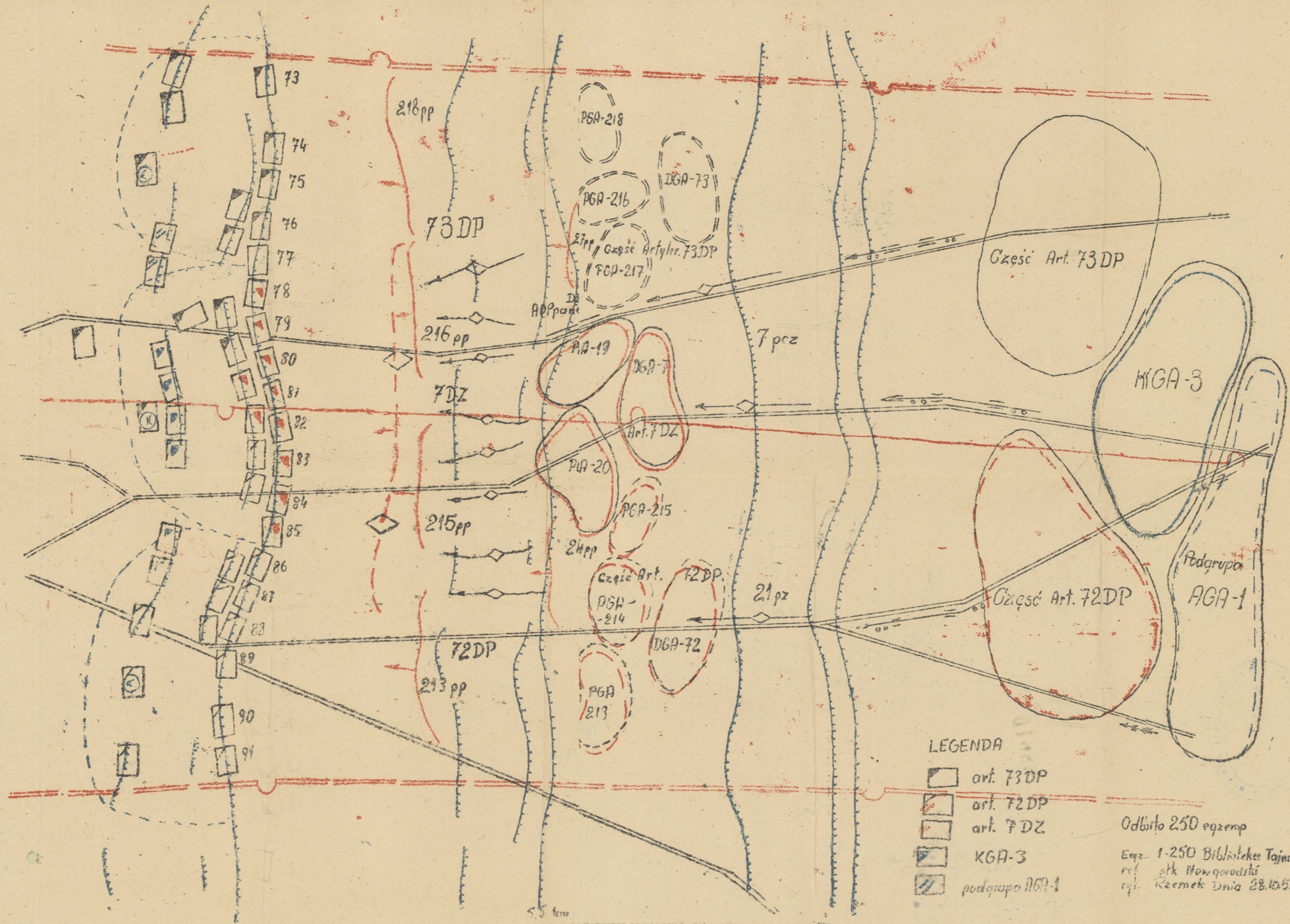
TAJNE

EGL. Nr. ...

Nr. Ks. 2150

Schemat działania artylerii

dla zabezpieczenia wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej

LEGENDA

- art. 73 DP
- art. 72 DP
- art. 7 DZ
- KGA-3
- podgrupa AGA-1

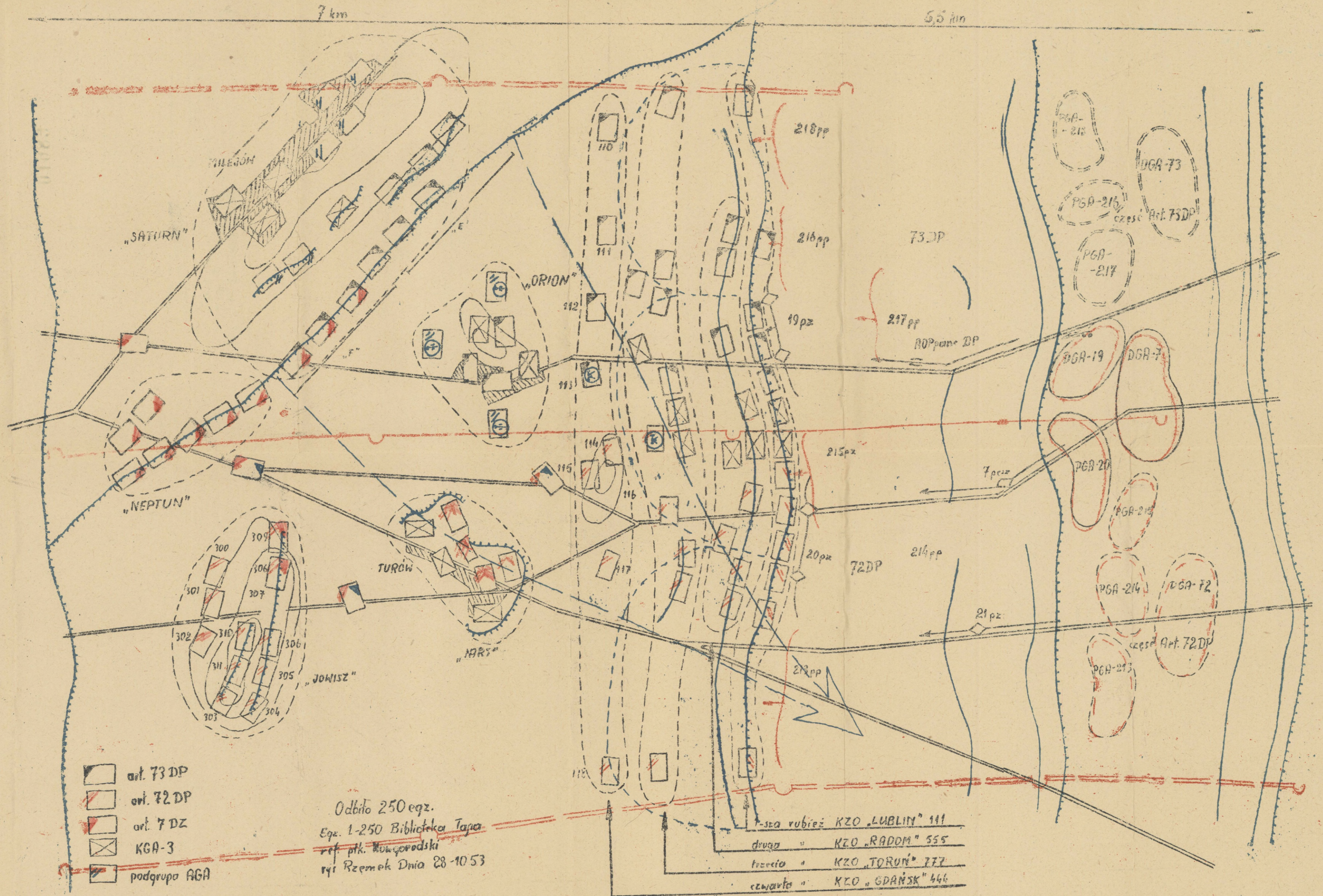
Odbito 250 egzemp
 Ego. 1-250 Biblioteki Tajna.
 ref. plk Nowgorodski
 ryl. Reemek Dnia 28.10.53e

**Schemat działania artylerii dla zabezpieczenia
wprowadzenia do walki dywizji zmechanizowanej.**

(Art. wsparcie ataku DZ i art. zabezpieczenie działań
piechoty i czołgów w głębi obrony)

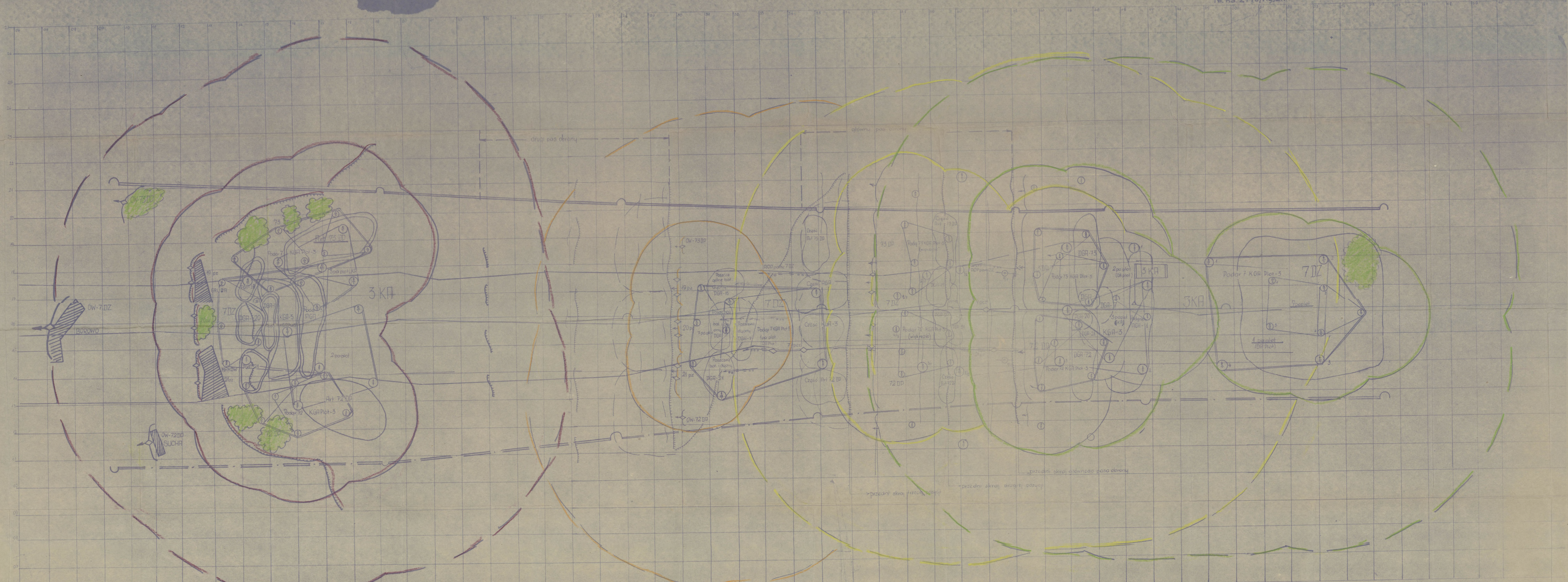
TAJNE

Egz. Nr. ....
Nr. Ks. 2119

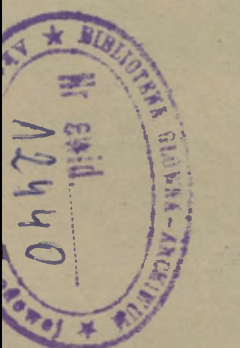
SZKIC ARTYLERYJSKIEJ OSŁONY PŁOT DZ JAKO DRUGIEGO RZUTU KŁ W NATARCIU

TAJNE
Egz. Nr. ...
Nr ks 2146/Wysz.

Dob. 250 egz.
Ref. mjr. Stachowski
Wyk. Awansk nr ks 2531/1953
Dn. 31. 10. 1953 r.

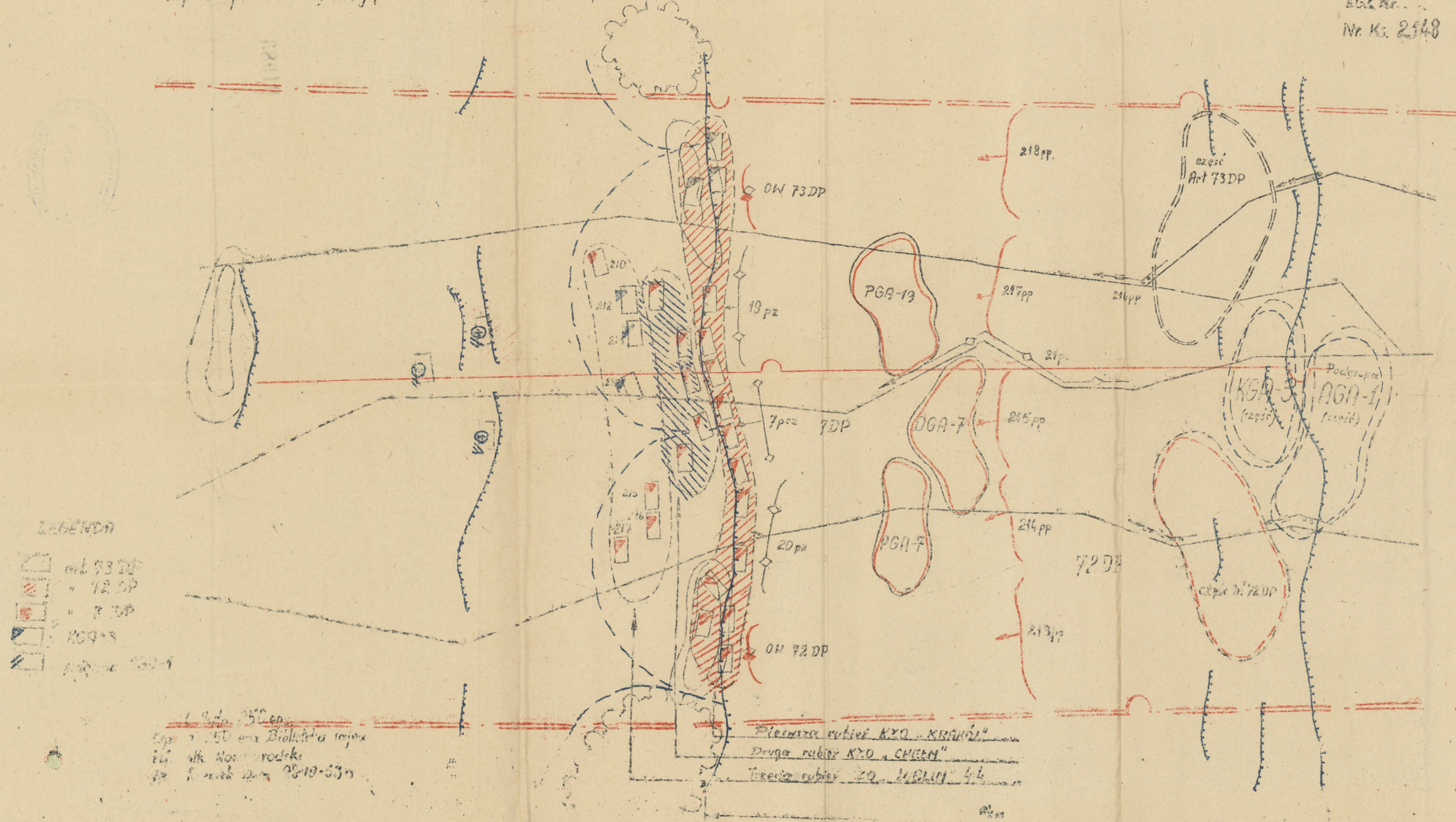
- Legenda**
- 3 KA posiada korpulentę paprot w składzie 3 baterie artylerii plot SK oraz 2 baterie art plot MK
  - wzmocnienie 5 KA - 4 DP plot i wzmocnienie 7 DZ - 4 paplot SK
  - zielona linia oznacza zasięg skuteczniejszą artylerii plot na podstawie wyścigowej
  - żółta linia oznacza zasięg skuteczniejszą artylerii plot w toku wprowadzenia DZ do walki
  - pomarańczowa linia oznacza zasięg skuteczniejszą artylerii plot w toku natarcia na drugi pas siłami DZ z marszu
  - czerwona linia oznacza zasięg skuteczniejszą artylerii plot na rubieżi zealenia dnia
  - Kreski ciągłe oznaczają zasięg skuteczniejszą artylerii plot MK a przerywane - artylerii SK

Schemat działania artylerii dla zabezpieczenia przelamania 2go pasa obrony
 i pla przez dywizję zmechanizowaną z marszu

TAJNE

EGZ. Nr. ...
 Nr. Ks. 2348

LEGENDA

- OW 73 DP
- OW 72 DP
- 7 DP
- KZO-3
- Podgrupa NGA-1

1. Mapa 1:50 000
 2. Mapa 1:50 000 z Biblioteki Topograficznej
 3. Mapa 1:50 000 z Biblioteki Topograficznej
 4. Mapa 1:50 000 z Biblioteki Topograficznej

Pierwszy rubież KZO „KRAKÓW”
 Druga rubież KZO „CHELM”
 Trzeci rubież ZO „BERLIN” 4.4